

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Periodický tisk na Prachaticku v letech 1945-1960

Vypracovala: Soňa Sedláčková

Vedoucí práce: PhDr. Helena Pavličíková, CSc.

České Budějovice 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci nazvanou „Periodický tisk na Prachaticku v letech 1945-1960“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích,

dne 10. dubna 2013

.....
Soňa Sedláčková

Poděkování

Poděkovat bych chtěla především vedoucí diplomové práce PhDr. Heleně Pavličíkové CSc. za odborné rady a komentáře. Dále pak všem zaměstnankyním a zaměstnancům Státního okresního archivu Prachatice a pracovnícím a pracovníkům Prachatického muzea.

Obsah

Úvod	7
1. Sociální, kulturní a politická specifika regionu.....	9
1.1 Obecná charakteristika okresu Prachatice.....	9
1.2 Společenský život na Prachaticku od roku 1945 do konce padesátých let	11
1.2.1 Prachatice opět svobodné.....	11
1.2.2 Nové politické poválečné uspořádání	12
1.2.3 Kulturní a hospodářské změny ve čtyřicátých a padesátých letech	13
2. Český tisk po druhé světové válce	15
2.1 Český tisk v obnoveném Československu, období třetí republiky 1945-48	15
2.2 Situace tisku v únoru 1948	17
2.3 Úloha novinářské organizace	17
2.4 Tisk po únorovém převratu 1948	19
2.4.1 Kulturní periodika po únoru 1948.....	20
2.4.2 Závodní časopisy a okresní vesnické noviny	21
3. Český tisk na Prachaticku.....	23
3.1 Charakteristika periodika Junák Šumavy.....	23
3.2 Charakteristika periodika Šumavský hraničář	27
3.3 Charakteristika periodika Zlatá stezka	36
3.4 Charakteristika periodika Vimperská pravda (později Dnešní Šumava)	41
3.5 Charakteristika periodika Jitro	51
3.6 Charakteristika periodika Prachatické noviny	57
3.7 Charakteristika periodika Mladý budovatel	62
4. Obsahová analýza uvedených periodik.....	65
Závěr	70
Summary	72
Použité zdroje.....	74
Seznam příloh	76

Anotace

Diplomová práce se zaměřuje na významné období vývoje periodického tisku na území prachatického okresu a to od roku 1945 do roku 1960. Důraz byl kladen především na získání co nejvíce titulů, které na Prachaticku vznikly po skončení druhé světové války a v padesátých letech minulého století. Práce se soustřeďuje především na představení jednotlivých periodik a snaží se ukázat, jak politické a historické události, které se uskutečnily, dobový tisk představoval a prezentoval. Veškerý německý tisk byl po skončení války zrušen či zakázán, z toho důvodu se diplomová práce věnuje pouze českým periodikům.

Práce podává přehled nejen o charakteristice a typologii místního tisku, ale také komentuje společenskou situaci města Prachatice a vývoj českého tisku po roce 1945 v Československu.

Státní okresní archiv a Prachatické muzeum představují dva zásadní zdroje, na jejichž základě mohla diplomová práce vzniknout.

Annotation

This thesis is focused on an important period of time of the periodical press's evolution in the territory of Prachatice district, since 1945 till 1960. The emphasis was mainly put on gaining the most of titles that were published in the Prachatice area after the Second World War and during the fifties of the last century. This thesis is primarily focused on the presentation of particular periodicals and is trying to demonstrate how the political, cultural and historical events, were represented by the period press. After the Second World War, the entire German press was abolished or banned. Because of that is this thesis devoted only to the Czech periodicals.

This thesis presents the general knowledge, not only about characteristics and typology of the period press but also comments the social situation in the town Prachatice and the development of the Czech press after 1945 in Czechoslovakia.

The National district archive and the Prachatice museum represent two fundamental sources, on which basis, this thesis could be written.

Úvod

Téma diplomové práce zní „Periodický tisk na Prachaticku v letech 1945-1960“. Hlavním cílem předložené práce je podat ucelený přehled o dostupných periodikách, která byla v daném období k dispozici občanům, a ti tisk využívali jako hlavní zdroj informovanosti. Ve čtyřicátých a padesátých letech minulého století neexistoval internet ani jiné ostatní moderní vymoženosti, proto se občané novinky a aktuální zprávy ze společenského života dozvídaly hlavně z novin a časopisů.

Samotné město Prachatice se pyšní slavnou historií, hojnou návštěvností, památkami i krásnou obklopující krajinou. Ne nadarmo je mu často přezdíváno „Brána Šumavy“.

Práce je členěna do čtyř základních kapitol, které jsou dále uspořádány do podkapitol. Snažila jsem se postupovat od obecního ke konkrétnímu, což znamená, že samotnému přehledu jednotlivých dobových periodik se věnuje až třetí kapitola práce.

Úvodní kapitola se věnuje okresu Prachatice a charakterizuje ho z hlediska polohy, obyvatelstva, klimatických podmínek, zemědělské produkce a průmyslu. V rámci této kapitoly nelze nezmínit historii a spojitost města se slavnou Zlatou stezkou, na které se uskutečnil obchod se solí, z něhož město velmi profitovalo. Druhou část kapitoly tvoří kulturní, politická a společenská situace občanů Prachatic po druhé světové válce zpracována na základě vyprávění jednoho z pamětníků.

Druhá kapitola pojednává o situaci českého tisku po roce 1945. Podává přehled o vývoji v jednotlivých etapách a obdobích v souvislosti s historickými událostmi, které se uskutečnily. Zaznamenává také změny, které přinesl únorový komunistický převrat v roce 1948. Informuje o tom, která periodika byla zrušena, která přejmenována i o nově vzniklých titulech.

Představením jednotlivých listů a jejich následnou charakteristikou se zabývá třetí stěžejní kapitola. K práci bylo vybráno sedm periodik uložených ve Státním okresním archivu Prachatice. Jedná se o tři časopisy a čtyři noviny. Periodika jsou zkoumána a představena z hlediska formální stránky, obsahu, tematiky a častých rubrik. Velkou roli hrálo, v jaké době vybrané listy vznikaly. Po roce 1948 se jednalo již o stranické politické listy řízené Komunistickou stranou Československa. V kapitole jsou prezentovány také ukázky dobového tisku pro lepší představivost.

Závěrečná kapitola zahrnuje obsahovou analýzu zmíněných a uvedených listů. Představuje a komentuje hlavní témata a obsahovou stránku, které se tisk dotýká. Listy náměty témat většinou přizpůsobovaly cílené skupině čtenářů. Záleželo také, jestli se jedná o časopis či noviny, a kdo byl vydavatelem.

V diplomové práci byla použita deskriptivní metoda a analýza dobového tisku jako základní metodologické postupy.

Jako hlavní zdroj bádání mi byly poskytnuty výtisky periodik uchované ve Státním okresním archivu Prachatice a materiály uložené v Prachatickém muzeu. Základní literaturou, kterou jsem k práci použila, byly publikace a články Jana Jiráka, Jakuba Končelíka, Barbary Köpplové, Petra Bednaříka, Jana Cebeho a dalších.

1. Sociální, kulturní a politická specifika regionu

1. 1. Obecná charakteristika okresu Prachatice

Pohraniční okres Prachatice leží v jihozápadní části České republiky a je součástí Jihočeského kraje. Rozloha samotného okresu čítá 1375 km², čímž se zařazuje na čtvrté místo mezi okresy v Jihočeském kraji. K dlouhodobému pobytu je v současné době přihlášeno téměř 52 tisíc obyvatel. ¹

Na jihozápadě okres sdílí hranice s Rakouskou spolkovou republikou a Německou spolkovou republikou. Na západě hraničí se západočeským okresem Klatovy a dále od severu k jihovýchodu s třemi jihočeskými okresy Strakonice, České Budějovice a Český Krumlov. ²

Území je zařazeno do mírného klimatického okrsku. Pouze polohy okolí města nad 700m nad mořem, kam řadíme Libín (1096), Černou horu (906) a Rohanovský vrch (1004), spadají do chladné klimatické oblasti, kam patří i velká část Šumavy. Průměrné dlouhodobé teplotní měření zajišťuje stanice Husinec. ³

Prachatický okres je hornatý, více než polovinu plochy pokrývají lesy. V roce 1963 byla krajinná oblast Šumavy slavnostně prohlášena Chráněnou krajinnou oblastí. Je zde uváděno 42 chráněných území a 47 lokalit chráněných stromů. Každý rok více než tisíc turistů navštíví nově vybudované naučné stezky, šumavská příroda je velmi lákavou a vyhledávanou oblastí. ⁴

Zemědělská výroba se orientuje především na živočišnou produkci: chov skotu a výrobu mléka. Na Netolicku a především Lhenicku se rozvinulo ovocnářství. Obci Lhenice se ne nadarmo přezdívá často „Zahrada jižních Čech“. Je zde hned několik sadů, kde se pěstují třešně, jabloně, rybíz a jahody. ⁵

Do roku 1948 byla v prachatickém okrese zastoupena především zemědělská produkce. Komunistický převrat ale způsobil velký zlom. Povaha okresu se změnila na výrazně průmyslovou. Hlavním úsilím bylo vybudovat nové podniky a zmodernizovat ty staré.

¹ http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pt

² Víšek, Jan. Prachaticko. Praha: ČTK Pressfoto, 1980

³ Fencel, Jan. a kol. Prachatice. Město Prachatice 2005, s. 8

⁴ Tamtéž

⁵ Prachaticko. Prachatice: Okresní národní výbor Prachatice 1979

Vznikaly závody hned v několika průmyslových odvětvích: zastoupen byl především nábytkářský (závody Jitona v Prachaticích a Vimperku), tiskařský a sklářský průmysl.⁶

Potravinářský průmysl do nedávné doby zastupovala mlékárna v Prachaticích, výroba masných výrobků se soustřeďuje ve Vimperku. Zatímco v komunistické éře byla textilní výroba na Prachaticku soustředěna především do podniku Šumavan, v současné době zastupuje tuto průmyslovou sféru především podnik Viva ve Vimperku, který se specializuje na výrobu kvalitních pánských košil.

První zmínka o Prachaticích pochází z roku 1312, město bylo zřízeno nejspíše na přelomu 13. a 14. století, protože původní osada, která ležela na místě dnešních Starých Prachatic, nebyla již dále vhodná pro rozvoj solního obchodu na Zlaté stezce.⁷

Právě s obchodní Zlatou stezkou byly Prachatice spojené již od počátku své existence. Tato významná středověká cesta spojovala české země s Podunajím, soumaři po ní vozili zejména sůl z alpských ložisek do Čech. Město z tohoto obchodu velmi profitovalo. Historické území Prachatic patřilo od 12. století do správy vyšehradské kapituly: významné církevní instituce, která sídlila na pražském Vyšehradě.⁸

Největšího rozmachu dosáhlo město pod vládou Rožmberků v 16. století. Z tohoto období pochází hned několik významných renesančních stavebních památek. Obchod se solí nadále existoval, docházelo k rozkvětu. Účast na stavovském povstání ale zničil úspěchy, Habsburkové chtěli prodávat vlastní sůl, obchod na stezce upadl. Počátek 20. století byl plný národnostních bouří. Mnichovská dohoda v roce 1938 znamenala pro Prachatice obsazení města německým vojskem a připojení k Německé říši. V květnu roku 1945 byly Prachatice osvobozeny a německé obyvatelstvo odsunuto.⁹

V roce 1991 došlo ve městě k obnovení Slavností solné Zlaté stezky. Ty naposledy proběhly v roce 1971, pak došlo k přerušení až do roku 1991. Od tohoto termínu se konají pravidelně a staly se každoroční kulturní tradicí ve městě. Občané města, návštěvníci z okolí, cizinci i turisté si každoročně uvědomují význam středověké obchodní stezky, na které se mohl uskutečnit obchod se solí.

⁶ 30 let budování socialismu v okrese Prachatice. Prachatice: OV KSČ a ONV Prachatice 1945-1975, 1975.

⁷ Prachaticko očima kronikáře. Prachatice: Okresní vlastivědné muzeum 1986, s. 3

⁸ Fencel, Jan. a kol. : Prachatice. Město Prachatice 2005, s. 12

⁹ Prachaticko očima kronikáře. Prachatice: Okresní vlastivědné muzeum 1986, s. 3

1.2. Společenský život na Prachaticku od roku 1945 do konce padesátých let¹⁰

30. dubna 1945 spáchal sebevraždu Adolf Hitler, německý nacistický diktátor 20. století. Kapitulací německé říše skončila 8. května 1945 druhá světová válka v Evropě. Sovětské a americké osvobozené armády byly oslavovány a vítány ve městech.¹¹

1. 2. 1. Prachatice opět svobodné

Po skončení války se město Prachatice stává opět českým. Po dlouhých a těžkých sedmi letech (8. 10. 1938 – 9. 5. 1945) končí nadvláda Němců v ulicích. Americká osvobozená armáda byla v Prachaticích očekávána již v brzkých ranních hodinách 10. května 1945. V ten den české obyvatelstvo především oslavovalo, v práci se zdržoval málokdo. Němci ve městě byli naopak zamlklí a zklamaní, nevěděli, jak se s nimi naloží po prohrané válce. Na náměstí před Starou radnicí se slavnostně vyvěsily české a americké vlajky. K uvítání amerických „osvoboditelů“ připravili občané na silnici od Volar slavobránu s nápisem „WELCOME“. Starostou města byl ihned jmenován Václav Pilát, který začal se shromažďováním bývalých českých zaměstnanců města.

24. června 1945 se na počet nových vítězných poměrů ve městě uspořádala slavnost na prachatickém náměstí. Ta byla zahájena hned několika projevy. Úvodní slovo patřilo novému starostovi a předsedovi místního národního výboru Václavovi Pilátovi. Ten slavnostně akci uvedl: „*Naše generace již jednou zažila slavné dny osvobození v roce 1918. Tehdy český národ vešel do nové Československé republiky s idealismem člověka, který šťasten získanou svobodu rozdával plnými rukama všude kolem sebe v naději, že nebude jí pohrdáno. Byli to ale naši Němci, kteří jsou ponoukáni ze sousedství pohrdli námi jim poskytovanými svobodami a zahájili podvratnou činnost proti našemu státu, který vždy nenáviděli a nikdy mu nepřáli*“.¹² Zmínil, že náměstí bylo svědkem mnoha významných událostí a bude se nazývat Náměstím Svobody. Dále následovalo vyjádření generála americké armády a generála partyzánů Šumava Josefa Suchardy.

¹⁰ Kapitola zpracována podle: Vačkář, Martin. Prachatice v letech 1938 až 1945. 1988 (strojopis, archiv městského muzea v Prachaticích a podle: Toupalík, Jan. Vyprávění o starobylém a novodobém městu Prachatice. 1978 /strojopis, archiv městského muzea v Prachaticích)

¹¹ Kuklík, Jan. Kuklík, Jan. Čornej, Petr. Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy: nejnovější dějiny. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2005, s. 105, 102-107

¹² Vačkář, Martin. Prachatice v letech 1938 až 1945. 1988 (strojopis, archiv městského muzea v Prachaticích)

Slavnostní slova ukončil bývalý starosta města Chramosta. Oficiálně se německé obyvatelstvo oslavy nezúčastnilo, skrytě ale jistě dění sledovalo.

Němci, kteří se k českému lidu chovali slušně, získali možnost k odstěhování do Bavorska. Pouze 300 českých obyvatel přežilo okupaci a vydrželi ve městě až do osvobození.

28. července 1945 došlo k nařízení označit všechny osoby německé a maďarské národnosti od patnácti let žlutou páskou na levé ruce. Těmto obyvatelům byla zakázána návštěva veřejných zařízení, hostinců, divadel, kina, plováren a veřejných parků. Otevírací doba v obchodech pro ně byla omezená: od patnácti do osmnácti hodin. Ve večerních a ranních hodinách se museli zdržovat pouze ve svém obydlí.

V pookupačních dnech byl v Prachaticích, tak jako v každém větším městě, zřízen táborový objekt pro odsun zbylých Němců. Jednalo se o uprchlíky a Němce zde usedlé. Pro tento účel se zvolil objekt kasáren, který byl vybudován již během války. Na konci války se využíval jako vojenský lazaret. Tábor byl zaštitěn německou samosprávou a všeobecnou správou a fungoval pod vedením důstojníka československé armády nadporučíka Josefa Vaňka. Vybaveností kuchyně i ostatním zařízením se velmi hodil pro soustřeďování a přechodný pobyt.

Vítězné velmoci druhé světové války se sešly v létě roku 1945 k vyřešení otázky poraženého poválečného Německa. Obsahem Postupimské dohody byla také otázka odsunu sudetských Němců z Československa. Československá vláda schválila 14. prosince 1945 v Berlíně směrnice k jeho provádění. Odsun byl koordinován Ministerstvem vnitra ve spolupráci s Okresními národními výbory (ONV) a Městskými národními výbory (MNV). Samotný odsun nesměl ohrožovat činnost důležitých hospodářských odvětví. V Prachaticích byl k odsunu Němců zřízen sběrný a internační tábor. Za odsuvné jednotky byly považovány tzv. úplná rodina, tvořena manželi a dětmi do osmnácti let, osoby žijící již před odsunem sami nebo práce neschopné dospělé děti a rodiče manželů. Většina německých rodin ale uprchla dříve, než se odsun uskutečnil.

1. 2. 2. Nové politické poválečné uspořádání

Poté, co město Prachatice získalo svoji samostatnost, začal znovu pracovat národní výbor města, který byl složený pouze z českých zástupců. Ve výboru se nekladl důraz na politickou příslušnost, někteří členové nebyli ani politicky organizováni.

Rozhodovalo členství v samotném výboru. Postupně se začalo od tohoto názoru ustupovat. Stále více se prosazovaly myšlenky, že každý Čech musí vyznávat určité politické mínění a stanovisko a nesmí zůstat bez politické příslušnosti.

„26. května 1945 se konaly první poválečné volby. Komunistická strana v nich obdržela 512 hlasů, lidovci 391 hlasů, sociální demokraté 256 hlasů a národní socialistická strana hlasů 226. Celkově se k volbám dostavilo 1312 voličů.“¹³

V poměrně krátkém období byl utvořen tzv. „*koordinální blok socialistických stran*“, který tvořila Komunistická strana, Sociálně demokratická strana a strana Národně socialistická. Toto uskupení později svoje názory prezentovalo jednotně, vždy po předchozí domluvě. Téměř po deseti letech (16. května 1954) se konají další volby do národního výboru, členové s navrženými kandidáty souhlasí. Předsedou národního výboru zvolili dělníka Václava Pícha, tajemnicí pak Ludmilu Starou. Vznikly také nové komise při činnosti národního výboru a to: finanční, zemědělská, rozpočtová, zdravotní, kulturní, školská a komise pro výstavbu města.

1. 2. 3. Kulturní a hospodářské změny ve čtyřicátých a padesátých letech

„V tomto období se pozvolna utváří z větších živnostenských podniků podnikové celky, jako např. Okresní stavební podnik ze základního závodu stavitele Albína Tilpa pod národní správou s přibráním celé řady příbuzných živnostenských odvětví, jak malířů, natěračů, sklářů, truhlářů atd. Již dlouho nevyhovující elektrárna v Prachaticích byla zrušena a město napojeno na síť jihočeských elektráren, závod Mydlovary.“¹⁴

Strojní a traktorová stanice v Prachaticích byla vybudována v dubnu 1947. Ta měla napomoci vzniku nově tvořícím se zemědělským družstvům. Prachatické jednotné zemědělské družstvo se sešlo na první členské schůzi 15. listopadu 1949. V roce 1953 došlo k výstavbě nového kravína, do kterého se vešlo 75 krav. Nacházel se v oblasti Kandlova Mlýna.

¹³ Vačkář, Martin. Prachatice v létech 1938 až 1945. 1988 (strojopis, archiv městského muzea v Prachaticích)

¹⁴ Toupalík, Jan. Vyprávění o starobylém a novodobém městu Prachatice. 1978 (strojopis, archiv městského muzea v Prachaticích)

V březnu roku 1947 se konala slavnost při příležitosti návštevy ostatků sv. Vojtěcha. Traduje se, že když se sv. Vojtěch vracel zpátky do české vlasti, vysvětil zdejší kostel Sv. Petra a Pavla. 26. března 1948 se prachatickému kostelu vrátily nazpět zvony, které zabavil fašistický režim. Od října 1947 probíhala restaurace maleb na Dolní bráně. Úkolu se zhostil akademický malíř Adámek. „K 31. listopadu 1948 se zjišťuje stav obyvatelstva. Ve městě žilo k tomuto termínu 3320 občanů.“¹⁵ Od roku 1948 v Prachaticích existovala pětiletá národní škola, čtyřletá střední škola a české čtyřleté gymnázium.

Rok 1949 byl charakteristický slučováním různých podniků do jednotlivých celků, rušily se malé živnosti a provozovny a znárodněovala se oblast peněžnictví (státní banka, státní spořitelna).

Za okupace Prachatic nedošlo k žádné bytové výstavbě, obec ji zahajuje v roce 1951, dokončena měla být do jednoho roku.

Stále více obyvatelstva si přálo rozšíření bytového prostoru a domácností. Na okrajích města vznikalo mnoho novostaveb. Nejvíce nově vzniklých domků se nacházelo v západní a severní oblasti města. Bytové prostory byly koncentrovány především do Nádražní ulice.

Na začátku roku 1952 se uskutečnila rekonstrukce Rumpálova domu na náměstí. Město se podílelo na dokončení instalace městského muzea, které bylo umístěno do Sitterova domu, nacházející se také na Velkém prachatickém náměstí.

Sportovní činnost v Prachaticích plnila svou roli. Proto se zřídil nový sportovní stadion, nejprve se vybudoval fotbalový stadion, který se nacházel poblíž továrny Jitona, která se specializovala na výrobu nábytku.

1. leden 1954 přinesl novinky v oblasti drátového a bezdrátového vysílání a objevily se první televizní přijímače.

V červnu 1955 byly odstraněny staré pouliční lampy z obce. Veřejné osvětlení města je zmodernizováno a zveleveno. Lampy přinesly nový nádech do městských ulic.

V roce 1956 zřídilo město místní rozhlas.

¹⁵ Toupalík, Jan. Vyprávění o starobylém a novodobém městu Prachatice. 1978 (strojopis, archiv městského muzea v Prachaticích)

2. Český tisk po druhé světové válce

Úspěšná diplomatická činnost československého zahraničního odboje zajistila obnovu Československé republiky po boku vítězných mocností. Poválečná republika se snažila poučit z předchozích chyb a zajistit, aby už se více neopakovaly. Jedním z cílů byla snaha o očistu společnosti (i médií) od kolaborantů a o její celkovou přeměnu. Nové politické uspořádání zastupoval Košický vládní program: programové prohlášení nové vlády z 5. dubna 1945. Médiiím zavazoval svobodu slova, neměla ale sloužit soukromým zájmům, ale především lidu. Na tisk se nepohlíželo jako na soukromé podnikání, jeho funkcí bylo naplňování zájmu občanů.¹⁶

2.1. Český tisk v obnoveném Československu, období třetí republiky 1945-1948

„Záležitosti tisku spadaly do kompetence nově vzniklého Ministerstva informací (MI), v jehož čele stanul komunist Václav Kopecký.¹⁷ V rámci ministerstva vznikl nový tiskový odbor, který převzal úkoly bývalého tiskového odboru předsednictva ministerské rady a Ministerstva vnitra. Ministerstvo informací za souhlasu stran Národní fronty prosazovalo novou koncepci českého tisku. Nové tiskové poměry vůbec neuznávaly pojem nezávislý tisk. Tisk měl sloužit ideovému programu politických stran a organizací Národní fronty.“¹⁸

Moc Ministerstva informací byla zásadní. To rozhodovalo, které listy budou moci vydávat dále a které nikoliv. Tiskový odbor vypracoval 28. listopadu 1945 návrh periodik, které mohou nadále existovat. Ke schválení byl předložen zástupcům politických stran a společenským a zájmovým organizacím. Přidělování papíru se stalo důležitým nástrojem regulace tisku. Hospodaření s papírem zajišťoval již zmiňovaný tiskový odbor Ministerstva informací. To přidělovalo papír jednotlivým vydavatelstvím.¹⁹

¹⁶ Končelík, Jakub. – Večeřa, Petr. – Orság, Pavel. Dějiny českých médií 20. století, Praha 2010, s. 113-114

¹⁷ Komunistický novinář a politik, ve 20. a 30. letech přispíval do komunistického tisku – pozn. autora

¹⁸ Bednařík, Petr. Český tisk v letech 1945-1948. In Končelík, Jakub. - Köpplová, Barbara. - Prázová, Irena. - Vykoukal, Jiří. Rozvoj české společnosti v Evropské unii III, Média, Teritoriální studia. Praha 2004, s. 132

¹⁹ Bednařík, Petr. – Jirák, Jan. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 229-230

Poválečné politické a kulturní uspořádání zastupovala Národní fronta Československa, která vznikla v březnu 1945. Skládala se ze všech politických povolených stran. Hlavní úkol spočíval v řešení zásadních politických otázek a sporů. Základním dokumentem Národní fronty byl již zmiňovaný Košický vládní program.²⁰

Komunistická strana Československa (KSČ) v poválečném období stále více prosazovala svůj vliv. Svou mediální politiku realizovala skrz Ministerstvo informací. Všechny pravicově smýšlející politické strany a tisk měly po osvobození zakázanou činnost. Hned v prvních květnových dnech začala KSČ s uskutečněním svých mediálních cílů a to v podstatě třemi způsoby.²¹

Prvním krokem byla přeregistrace veškerých titulů. Pouze politické strany uznané státem, státní úřady a společenské organizace celonárodního významu získaly povolení k vydávání tisku. Politický tisk neuznávaných stran zanikl (např. deníky agrární strany *Venkov a Večer*). Obnoven nebyl ani bulvární tisk, který v předválečném období existoval. Přirozeně byl zrušen veškerý německý tisk i některé další tituly: tradiční deník *Národní politika* nebo pronacistické a protižidovské tituly: *Arijský boj* apod. Naopak některé tituly za protektorátu oficiálně nevycházející byly obnoveny: *Rudé právo*, *Národní osvobození*, *Právo lidu*. Některý tisk byl nucen se přejmenovat: *Svobodné slovo*, *Svobodné noviny*, *Lidová demokracie*. Na trhu se začaly vydávat i zcela nové noviny např. deníky *Práce*, *Mladá fronta* či *Zemědělské noviny*.²²

Druhým bodem byl dohled na legislativní úpravy a institucionální kontrolu mediálních obsahů. Bez větších změn vstoupily v platnost zákony před rokem 1938. KSČ nevyužívala zásadně kontrolu mediálních obsahů. Volila jinou strategii. Kopecký se přikláněl k názoru, že v Československu se všeobecně uplatňuje svoboda tisku a Ministerstvo informací pouze upravuje tematický obsah: o čem se má či nemá psát z hlediska zájmu státu. Třetí cíl KSČ se týkal personální politiky a obsazování jednotlivých redakcí. Velkou podporu získali komunisté ze strany veřejnosti. Ta věřila v budování nové spravedlivější socialistické společnosti na základě komunistických ideálů. KSČ také aktivně pracovala na novém složení novinářského stavu, zapojila se do poválečné „očistky“. Strana navázala spolupráci i s názorově odlišně smýšlejícími novináři.

²⁰ Končelík, Jakub. – Večeřa, Pavel. - Orság, Petr. Dějiny českých médií 20. století, Praha 2010, s. 118

²¹ Končelík, Jakub. – Večeřa, Pavel. – Orság, Petr. Dějiny českých médií 20. Století, Praha 2010, s. 115, 125

²² Končelík, Jakub. Média v poválečném Československu. In Mediální studia, roč. 2 (2007) s. 216

Ti viděli úspěchy v budoucím profesním růstu či se vykupovali z kolaboranské minulosti. Komunisté si vytvořili zásadní mediální vliv ještě před únorem 1948.²³

2.2. Situace tisku v únoru 1948

Prosazování zájmů KSČ neustále sílilo a vyvrcholilo v únorových dnech roku 1948. V období 21. - 25. února pomohla komunistům spolupráce s Revolučním odborovým hnutím, kde byli zastoupeni i pracovníci tiskárenského průmyslu. V těchto dnech odmítli zaměstnanci tiskáren vydat nekomunistický tisk. Pracovníci z elektrických podniků v Praze děsili odpojením elektrického proudu redakcím, které by nesouhlasily s politickými názory KSČ. K občanům se tak dostávaly pouze informace proudící z jednoho pohledu. Periodika obsahující jiné názory na politickou situaci nebylo možno získat. Vyšlo najevo, že i v nekomunistických periodikách se objevili sympatizanti s KSČ. Příkladem jsou Svobodné noviny, kde byl 24. února odvolán šéfredaktor František Peroutka. Následující den vyšel list s titulním prohlášením „Kupředu, zpátky ani krok“, který vyjadřoval sympatie s plánovanou politickou změnou.²⁴

„V únoru 1948 komunisté převzali moc a zcela ovládli kontrolu sdělovacích prostředků. Většina titulů tisku nekomunistických stran byla zastavena, s výjimkou ústředních deníků a tisku pro funkcionáře. Po sloučení Československé sociální demokracie s KSČ zanikl v létě 1948 sociálnědemokratický tisk. Výrazně také byla změněna struktura tisku různých společenských organizací a institucí. V průběhu roku 1948 získal rozhodující slovo při řízení veškerého tisku a vydávání závazných směrnic tiskový odbor Ústředního výboru KSČ.“²⁵

2.3. Úloha novinářské organizace

Politické vypětí únorových dnů se projevilo i v novinářské organizaci. Již od května 1945 neustále sílily sympatie Svazu českých novinářů k KSČ, přestože se navenek jevila jako organizace apolitická a nadstranická. V únorových dnech již svaz plně stál za komunisty.²⁶

²³ Tamtéž s. 216

²⁴ Bednařík, Petr. - Cebe, Jan. Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. Sborník Národního muzea v Praze, řada C-Literární historie. 2008, roč. 53, č. 1-4, s. 53

²⁵ Bednařík, Petr. Český tisk v letech 1945-1948. In Končelík, Jakub. – Köpplová, Barbora. – Prázová, Irena. - Vykoukal, Jiří. Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III, Média, Teritoriální studia. Praha 2004, s. 144

²⁶ Bednařík, Petr. - Cebe, Jan. Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. Sborník Národního muzea v Praze, řada C-Literární historie. 2008, roč. 53, č. 1-4, s. 54

25. února 1948 ustanovil Svaz českých novinářů akční výbor, ve kterém byli zastoupeni členové vybraných pražských deníků a členové předsednictva SČN.²⁷ V čele svazu vystupoval redaktor *Rudého práva* Vojtěch Dolejší. Zákon č. 101/47 Sb. *O postavení redaktorů a o Svazech novinářů* dovoloval rychlé odstranění všech nevýhodných žurnalistů z výkonu novinářské profese. Ihned po zahájení činnosti akční výbor vyloučil osmdesát novinářů, kteří byli označeni za škůdce národa. Mezi vyloučenými byli například František Peroutka, Pavel Tygrid, Josef Veverka a Otto Gráf. Jiným byla udělena veřejná důtka.²⁸

Vyloučení novináři přišli o jakoukoli možnost pokračovat ve své práci. Akční výbory začaly vznikat i v krajských pobočkách a jednotlivých vydavatelství, řada šéfredaktorů přišla o místo. Vyšlo navenek, že i v nekomunistických periodikách měla KSČ své sympatizanty, kteří obsadili vedoucí místa redakcí. Další činností akčního výboru SČN byl vznik *Ideové směrnice českého novináře*. Ty obsahovaly základní povinnosti novináře: boj za mír, zvyšování vlastní teoretické a ideologické úrovně. Novinář měl být podle Leninovy teze učitel a vychovatel národa. Novinářská organizace byla těsně spjata s komunistickou stranou. První celostátní sjezd československých novinářů se uskutečnil v Praze 24. října 1948. Účasten byl i prezident Antonín Zápotocký, s hlavním proslovem vystoupil ministr informací Václav Kopecký. Ve své řeči jasně stanovil úlohu československého tisku v období budování socialistické společnosti. Na sjezdu se usilovalo také o to, aby se tisk stal ideovým, aby posílil komunistickou propagandu. Sjezd také utvrdil rozhodnutí akčního výboru týkající se vylučování členů. Celkem bylo „odstraněno“ přibližně 130 novinářů, další byli potrestáni.²⁹

20. prosince 1950 vešel v platnost zákon č. 184/1950 Sb. *O vydávání časopisů a o Svazu československých novinářů*. Obsahoval posláni tisku: ten měl pomáhat při budování socialistického státu a také měl plnit výchovnou funkci. Vydávání periodického tisku nesmělo být předmětem soukromé výdělečné činnosti. Vydavatelem mohla být politická strana, státní orgány a ústavy, kulturní, hospodářské, zájmové, sociální, tělovýchovné organizace, národní a komunální podniky a lidová družstva.³⁰

²⁷ Svaz českých novinářů – pozn. autora

²⁸ Bednařík, Petr. - Jirák, Jan. - Köpplová, Barbora. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 252

²⁹ Tamtéž s. 253-254

³⁰ Bednařík, Petr. - Cebe, Jan. Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie, 2008, roč. 52, č. 1-4, s. 55

Po státním převratu v únoru 1948 měl tisk zastávat souhlas obyvatel státu s politickým smýšlením KSČ. Základním cílem cenzury bylo izolovat občana státu od „nevhodných“ domácích i zahraničních informací. Tisk byl podřízen státní moci a neodpovídal veřejnosti ale KSČ.³¹

2.4. Tisk po únorovém převratu 1948

Mocenským převratem v únoru 1948 převzala Komunistická strana Československa na dalších čtyřicet let v Československu moc. Práce novináře vyžadovala dvě základní kritéria: služebnost a stranickost. Po převratu KSČ zastavila vydávání několik set periodik. Zanikly například časopisy: *Dnešek*, *Kritický měsíčník*, *Listy*, *Obzory* či *Vývoj*. Ostatní tisk byl omezen na přiděl papíru, vydavatelství byla zestátněna. Vliv Ministerstva informací po únoru ještě zesílil. Zřízena byla ale nová instituce Kulturní a propagační oddělení ÚV KSČ (Ústřední výbor komunistické strany Československa), která se s Ministerstvem informací dostávala do častých konfliktů a mocenských sporů. V lednu 1953 Kopeckého ministerstvo informací zaniklo a fungovala již jen jedna zmíněná instituce. Po převratu zajišťoval denní kontrolu tisku tiskový odbor ÚV KSČ. Za obsahovou stránku periodik zodpovídal šéfredaktor.³²

V dubnu 1948 došlo k přijetí zákona č. 123/1948 Sb. *O znárodnění polygrafických podniků*, čímž si KSČ pojistila kontrolu nad tiskárnami. V květnu 1948 vznikla nová Ústava československé republiky, která formálně zajišťovala svobodu projevu:³³

„Každý může v mezích zákona projevovat své mínění slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jakýmkoli jiným způsobem. Výkon tohoto práva nemůže být nikomu na újmu.“³⁴

22. dubna 1953 byl na tajném zasedání vlády schválen vznik nové specializované cenzurní instituce s názvem Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD). Existovala jako samostatný orgán Ministerstva vnitra. K lednu roku 1955 čítala 155 zaměstnanců, na konci působnosti v polovině šedesátých let se počet zvýšil na 400. Instituce měla sídlo v Praze, svoji pobočku v Bratislavě a vedoucím byl pověřen František Kohout. HSTD měla zajišťovat hlavní dvě funkce ochranu státního tajemství a ochranu obecného zájmu.

³¹ Tamtéž s. 55

³² Končelík, Jakub. - Večeřa, Pavel. - Orság, Petr. Dějiny českých médií 20. století, Praha 2010, s. 137-138

³³ Bednařík, Petr. - Jirák, Jan. - Köpplová, Barbora. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 255

³⁴ Tamtéž s. 255

Specializovaná instituce pracovala v režimu předběžné cenzury, částečně čerpala zkušenosti z kontroly médií v období Protektorátu Čechy a Morava. Každý cenzor disponoval číslem, pokud neoznačil obtah tiskoviny, nemohl se uskutečnit tisk ani distribuce.³⁵

2.4.1. Kulturní periodika po únoru 1948

Deníky vycházející v Československu měly většinou formát středoevropský, jen *Rudé právo a Zemědělské noviny* se mohly pyšnit formátem světovým. Cena výtisku byla jednotná, bez ohledu na to, kolik stran obsahuje. V roce 1955 byla cena novin ve všední den 30 haléřů, v neděli se pak zvyšovala na padesát haléřů. Za poplatek byly v tisku uváděny programy kin, naopak většina kulturních oznámení byla zveřejňována bezplatně.

36

Komunistická strana Československa diktovala fungování médií, proto také vydávala hned několik periodik. V Praze to bylo *Rudé právo*, v Ostravě *Nová svoboda* a novinkou bylo zřízení listu *Glos Ludu* v polštině. V krajích řídila činnost stranických týdeníků a obdeníků. V roce 1956 byla obnovena činnost krajského brněnského týdeníku *Rovnost*, začal vycházet denně. Z časopisů byl pak oblíben týdeník *Květy*, *Funkcionář* či měsíčník *Nová mysl*. Československá strana lidová musela po převratu některé časopisy pozastavit, v činnosti zůstaly například *Lidová demokracie* či časopis *Důvěrník*. Významnou společenskou organizací bylo v té době Revoluční odborové hnutí (ROH), které zastávalo současně i funkci vydavatelství. Mezi nejčtenější titul patřil odborářský deník *Práce*, další časopisy byly například čtrnáctideník *Odborář*, týdeníky *Technické noviny* a *Svět práce* či oblíbený humoristický časopis *Dikobraz*. V roce 1955 začal městský výbor KSČ vydávat první socialistický večerník práce s názvem *Večerní Praha*. List si vytyčil za úkol oživit čtenářské publikum, přinášel aktuální informace o dění v hlavní metropoli. Jako šéfredaktor zde působil Jan Zelenka.³⁷

Postupem času se projevovaly snahy vydávat tisk pro co nejširší čtenářské publikum. V roce 1952 vznikl ve vydavatelství práce týdeník určený německé menšině žijící v Československu s názvem *Aufbau und Frieden*.

³⁵ Končelík, Jakub. - Večeřa, Pavel. - Orság, Petr. Dějiny českých médií 20. století, Praha 2010, s. 139

³⁶ Bednařík, Petr. - Jiráček, Jan. – Köpplová, Barbora. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 259

³⁷ Končelík, Jakub. – Večeřa, Pavel. - Orság, Petr. Dějiny českých médií 20. století, Praha 2010, s. 145-146

Dalším významným subjektem byl Československý svaz mládeže. Zde vznikl ústřední deník *Mladá fronta*, kromě toho se svaz zaměřoval také na mladší čtenářské složení a pravidelně zde vycházely časopisy *Mateřídouška*, *Ohníček* či *Pionýr*. I v těch se často objevovalo téma budování socialistického státu. Ministerstvo obrany jako orgán státní správy mohl také realizovat svůj tisk. Na trh přicházely čtrnáctideníky *Československá armáda* a *Československý voják* či deník *Obrana lidu*. Deník *Zemědělské noviny*, týdeník *Beseda venkovské rodiny* a měsíčník *Rolnické listy* byly vydávány Ministerstvem zemědělství. Ministerstvo školství propagovalo časopisy určené pro učitele a školní mládež. Ty vznikaly ve Státním pedagogickém nakladatelství.³⁸

*„Důležitou úlohu pro českou kulturu hrál na přelomu čtyřicátých a padesátých let časopis Tvorba (týdeník ÚV KSČ). Pod vedením Gustava Bareše³⁹ bylo toto periodikum dogmatickým zastáncem socialistického realismu. V roce 1948 byl obnoven kulturní časopis Var, který prosazoval stalinistickou koncepci socialistické kultury. V roce 1949 skončilo vydávání Burianovy Kulturní politiky, když se členové redakce zapojili do šíření parodie na poezii Vítězslava Nezvala“.*⁴⁰

2. 4. 2. Závodní časopisy a okresní vesnické noviny

Velké nároky byly kladeny také na rozmach závodních časopisů a okresních vesnických novin podle vzoru SSSR. Za obsahovou stránku tisku nesla odpovědnost závodní organizace KSČ. Návrhy vycházely z představy, že sami pracovníci či pracovnice jednotlivých závodů si budou zajišťovat obsah periodik sami. Na začátku padesátých let stoupl počet vydávaných závodních časopisů. V létě 1949 to bylo ještě 103 časopisů. V roce 1951 již 841 titulů.⁴¹

V roce 1950 se začaly vydávat první okresní vesnické noviny. Periodika měly splňovat úlohu propagace a organizace socialistické výroby. Vydavatelé novin se staly Okresní národní výbory. Zpravidla se jednalo o týdeníky, které byly rozšířeny do všech obcí, okresů, členům JZD a pracovníkům státních traktorových stanic.⁴²

V roce 1952 se v českých zemích vydávalo 156 vesnických novin, v roce 1953 se počet zvýšil na 180.

³⁸ Bednařík, Petr. - Jirák, Jan. – Köpplová, Barbora. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 260,26

³⁹Novinář a funkcionář KSČ – pozn. autora

⁴⁰ Bednařík, Petr. - Jirák, Jan. – Köpplová, Barbora. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 265

⁴¹Bednařík, Petr. - Cebe, Jan. Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie, 2008, roč. 52, č. 1-4, s. 55

⁴²Tamtéž

V průběhu padesátých let se ale ukázalo, že především malé závody měly problém časopisy publikovat. Postrádali se zde pracovníci ochotní svoje příspěvky zveřejňovat. Vydávání jednotlivých čísel se začalo opožďovat a informace ztrácely na aktuálnosti. V roce 1955 pak byla více než polovina zrušena a nahrazena novinami nástěnnými. Na konci roku 1955 se zveřejňovalo jen 527 závodních časopisů.⁴³

„Souhrnná zpráva ÚV KSČ o situaci tisku z konce roku 1954 uvádí, že v českých krajích vycházelo celkem 1900 časopisů, z toho připadalo: na tisk soustředěný ve vydavatelských podnicích 383 časopisů, na tisk vydávaný mimo vydavatelské podniky 155 časopisů, na okresní vesnické noviny 180 časopisů, na závodní časopisy 1182 časopisů.“⁴⁴

V následující tabulce⁴⁵ je uveden přehled krajských novin, které byly vydávány v českých zemích v roce 1954:

Titul	Náklad	Místo vydávání
Cesta míru	26 000	Liberec
Průboj	24 000	Ústí nad Labem
Pravda	22 000	Plzeň
Stráž lidu	21 000	Olomouc
Jihočeská pravda	18 000	České Budějovice
Zář	16 500	Pardubice
Stráž míru	12 500	Karlovy Vary
Nová svoboda	62 000	Ostrava
Rovnost	50 000	Brno
Naše pravda	16 000	Gottwaldow (Zlín)
Jiskra	14 000	Jihlava
Pochodeň	16 000	Hradec Králové
Svoboda	27 000	Praha

Největší počty výtisků zaznamenaly přirozeně periodika prezentovaná KSČ, největší náklady byly zveřejněny v Brně, Ostravě a Praze. Naopak nejmenší číslo v počtu výtisků uvedlo krajské město Karlovy Vary se svým listem Stráž Míru. Průměrná čísla výtisků pak prezentovala například města Liberec, Ústí nad Labem, Plzeň či Olomouc.

⁴³ Bednařík, Petr. - Jirák, Jan. – Köpplová, Barbora. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 267-268

⁴⁴ Bednařík, Petr. - Jirák, Jan. - Köpplová, Barbora. Dějiny českých médií, Grada 2011, s. 268

⁴⁵ Tamtéž

3. Český tisk na Prachaticku

3.1. Charakteristika periodika Junák Šumavy

Po druhé světové válce začíná na Prachaticku vycházet okresní časopis Junák Šumavy, který byl určen především pro milovníky a milovnice skautingu a pro ty, kteří mají rádi přírodu a chtěli smysluplně využít svůj volný čas. Snaží se především zaujmout mladší čtenářskou populaci a získat si její zájem. Jedná se o nepolitické a nestraničné periodikum. Junácké hnutí zažívá po roce 1945 velký úspěch. Přichází stále více a více nových členů. S počátky junáctví v českých zemích je spjata osoba Antonína Benjamina Svojsíka. Název Junák představuje českou skautskou organizaci, která existuje dodnes.

*„Už na počátku druhého desetiletí 20. století bylo patrné, že se v české kotlině ze země klube hned několik výhonků junáctví. Ovšem teprve když Antonín Benjamin Svojsík při návštěvě Anglie viděl ušlechtilé vystupování chlapců, jejich kázeň a vzorný pořádek, uvěřil v sílu skautské výchovy mládeže. Nadšeně se pustil do práce, která se stala základem pro vznik a rozvoj skutečného skautingu u nás“.*⁴⁶

Pro tuto práci byly zkoumány ročníky 1945 a 1946. Na prvních číslech se uvádí doba vydání dle potřeby, následně vznikají nové výtisky každý měsíc, časopis se stává měsíčníkem, má tedy 12 dílů ročně. Je publikován ve vydavatelství Svoboda Strakonice. Každé vydání obsahuje v průměru šest až osm stran. Periodikum Junák Šumavy je organizační časopis pro oblast Mistra Jana Husa a je určen pro města Vimperk, Prachatice, Volyně, Tvrzice a Dub u Vodňan. První čísla řídil Stanislav Švarcwald. Úvodní číslo prvního ročníku vzniká v měsíci dubnu roku 1945. Na titulní straně je uveden název časopisu, ročník a číslo vydání, cena zde není zveřejněna. V horní části je vyobrazen junácký znak – základní část znaku tvoří květina lilie, v ní je černý lev, symbol našeho státu, s vypláznutým jazykem. Na poslední závěrečné straně najdeme většinou několik reklamních letáků. Jednotlivá čísla jsou psána na stroji, v roce 1946 je již doplňují kreslené ilustrace. Pro ty, kteří Junáka Šumavy četli pravidelně, existovala možnost předplatného, které činilo v tehdejší době 10 Kčs. V časopise najdeme hned několik pravidelných rubrik, které měly své stálé místo: Úvodní slovo redakce, Bratr Orli Oko hlásí, Dějinami skautingu, Skautské písně a básně, Z našich oddílů a Listárna redakce.

⁴⁶ Šantora, Roman. Skautské století, Praha 2012, s. 32

Velmi brzy po válce zažívá skautská organizace ohromný úspěch. Stále a stále přibývají noví členové. Za několik měsíců jich bylo již 200 000, což je třikrát více než v roce 1938. Na všech místech docházelo k obnově oddílů, nová skautská střediska vznikala na místech, kde ještě nebyly založeny. Dobré jméno skautingu přineslo především působení v odboji a zahraničních armádách. Velkým lákadlem byly také dobrodružné romány, které se vydávaly i za války a v těžkých chvílích přinášely pocit svobody. Především se jednalo o „*foglarovky*“⁴⁷ První poválečné tábory byly zaměřené především na pomoc pohraničním oblastem a venkovu. Skauti vypomáhali především prací v lese nebo na poli. Skautský tisk zažívá v letech 1945-1948 velký úspěch. Vznikají nejen nejrůznější skautské časopisy, ale vyšlo i velké množství metodických příruček.⁴⁸

Druhé květnové číslo prvního ročníku Junáka Šumavy z roku 1945 je tištěné a oslavuje konec války. Skauty a Junáky představuje jako hrdiny. Skončily kruté boje, konflikty a rozbroje mezi státy. Je konec utrpení a bolesti. Časopis v tomto čísle komentuje pouze jediné téma. Jedná se o zvláštní vydání. Velký počet skautů a skautek se zapojil do boje proti nacistům a i v této skupině padlo ve válce mnoho obětí. Najdeme zde oslavné válečné básně: např. Junáci Šumavy nebo Památce mrtvých hrdinů. V tomto čísle nenajdeme typické rubriky, spíše jen reportáže a články týkající se válečného období.

Článek s názvem dobou okupace komentuje rok 1940, kdy německé úřady násilně zastavily junáckou činnost, skautský majetek byl zabavován.

28. říjen 1945 se stal pro všechny Junáky slavný. V Praze se konala slavnostní přehlídka a průvod za doprovodu hudby. Následně byli Junáci pozváni na Pražský hrad, kde byli přivítáni prezidentem Benešem. Ten pronesl na balkóně projev k lidu a zároveň poděkoval Junákům za jejich práci a popřál jim mnoho úspěchů do dalších let.

„*Jak jsme se začínali nyní po revoluci*“ je název dalšího příspěvku, který prezentuje poválečnou dobu. Autor zde popisuje a plánuje přípravy na obrození poválečného skautingu spolu se svým bratrem. Pracuje především na náborových plánech a znovuoobnovení naší svobody.

⁴⁷ dobrodružné romány spisovatele Jaroslava Foglara – pozn. autora

⁴⁸ Šantora, Roman. Skautské století, Praha 2012, s. 138, 139

Číslo vzniklá v roce 1946 již nepublikuje vydavatelství Svoboda Strakonice ale Edice Junáka Šumavy Tvrzice. Jedno z čísel roku 1946 komentuje osobnost T. G. Masaryka. Ten představuje člověka pevného charakteru a jasných názorů na svět. Je příkladem všech Junáků. V článku najdeme několik zajímavostí, které podle něj musí ovládat každý malý kluk:

Venkovský kluk by měl umět hodně věcí a měl by zastat hodně práce. Musí zvládat louskat na prsty, umět hvízdát, bojovat a zápasit. Samozřejmostí je stání na rukách a na hlavě. Měl by ovládat jízdu na koni, střelbu z luku a praku a práskání bičem. Musí vylézt na každý strom a dobře chytat ryby. Důležité je mít také správný odhad a trefovat se dobře kamenem. Umět si udělat oheň patří k základním schopnostem mladého hochu.⁴⁹

Desáté číslo prvního ročníku Junáka Šumavy uvádí příběh s názvem „*Jak vznikl skauting v Americe*“:

V husté londýnské mlze zabloudil cizinec a nemohl najít cestu zpět. S pomocí malého anglického hochu našel cestu domů. Cizinec se mu chtěl náležitě odvděčit. Jako odměna mu byly nabídnuty peníze. To ale chlapec rázně odmítl s odpovědí, že je skaut. Cizinec nejprve slovu skaut nerozuměl a tak mu to musel chlapec zopakovat. Vzal ho s sebou do klubovny a seznámil se skautovou činností. Cizinec odjížděl domů s cennými radami, jak skauting založit. Tak se tomu opravdu stalo: v únoru roku 1910 byla založena organizace The Boy Scouts of America, která měla za úkol vykonat každý den alespoň jeden dobrý skutek.⁵⁰

Charakteristika jednotlivých rubrik (dle častého výskytu v listu a důležitosti rubriky)

Bratr Orlí oko hlásí

Rubrika Bratr Orlí oko hlásí je v každém čísle většinou hned na první nebo druhé straně časopisu. Informuje se o aktuálních novinkách v oblasti skautingu. Zveřejňuje, co významného se bude dít a na co upoutat pozornost a nezapomenout. Sděluje například konání skautských závodů ve Strakonících, uskutečnění okrskových závodů ve Volyni, nebo že edice Junáka Šumavy připravuje vydání dvouhlasých skautských písní s notami a novými pohlednicemi.

⁴⁹ Junák Šumavy, ročník, 1. číslo. 9. 1946, s. 1

⁵⁰ Junák Šumavy, ročník 1. číslo 10 1946, s. 5

Dějiny skautingu

Rubrika dějinami skautingu se objevuje opět v každém vydání. Historicky zaměřená fakta podávají ucelené ověřené informace o vzniku a vývoji tohoto hnutí. Kdy, kde a za jakých okolností skauting vznikl, jaké osobnosti jsou významné v souvislosti s tímto tématem. Nejedná se ale o několikastránkové výklady, v každém čísle se zveřejní pouze kratší část textu.

Úvodní slovo redakce

Úvodní slovo redakce najdeme vždy na první stránce. Redakce se s čtenáři přivítá v novém měsíci a zveřejní novinky ve skautském světě.

Skautské básně a písně

V každém čísle je pro zlepšení nálady a zpestření zveřejněna píseň či báseň týkající se skautské tematiky. Např. píseň Vítězné mládí, báseň Důvěra.

Z našich oddílů

V časopise jsou zastoupeny střediska Strakonice, Volyně, Husinec. V rubrice se uvádějí aktuální novinky z činnosti těchto oddílů.

Povídky, příběhy

V každém Junáku je uveden dobrodružný příběh plný zážitků a napětí. Např. Když táhnou husy, Nezbedná pohádka, Po stopě Maugliho, Kamenné moře.

Listárna redakce

Listárna redakce je rubrika obracející se především na čtenáře časopisu. Ti jsou oslovováni, aby sami psali do redakcí své názory, pocity a dojmy z článků a příběhů. Oni sami si mají utvářet vzhled samotného časopisu: psát, co je zaujalo, co se jim naopak nelíbilo, jaké téma by rádi přivítali, co naopak by součástí časopisu být nemuselo. Hlavními aktéry by měli být samotní čtenáři, pro které je časopis určen. V listárně může být vyřízeno předplatné.

3. 2. Charakteristika periodika Šumavský hraničář

Po skončení války vznikají nové tituly tisku. Druh tisku, který začal v tomto období vycházet, je i periodikum Šumavský hraničář. První číslo vychází 17. srpna 1945. Zkoumány byly ročníky 1945, 1946, 1947 a ročník 1957. Přesný název zní Šumavský hraničář, týdeník pro zájmy Šumavského pohraničí. V průběhu vydávání se jmenovaný podtitulek i samotný název novin několikrát změnil. Některá čísla nesou označení Šumavský hraničář, jiná pouze zkrácený Hraničář. Změna není ze strany redakce okomentována. List vzniká ve Vimperku, v Prachaticích se o jeho výtisk zasloužil tehdejší Okresní národní výbor (ONV). Jedná se o týdeník, každé nové číslo je k dispozici vždy v pátek ráno. Hraničáře vydával blok všech politických stran v Pošumaví. Odpovědným redaktorem se stal Josef Pek, který ve své funkci přetrvával i do dalších let. Původní redakční uzávěrka byla ustanovena na středu večer. Noviny Hraničář byly seriózním tiskem, který každý týden podávaly aktuální informace nejen z okresní oblasti a Šumavy, ale přinášel i novinky republikové a celosvětové. Existovala zde možnost předplatného, které činilo v roce 1945 čtvrtletně 21 Kčs, ročně 42 Kčs. Cena jednoho výtisku byla z počátku 1,50Kčs, v průběhu let došlo ke zdražení. Jedno číslo obsahovalo šest až sedm stran.

Titulní strana je rozdělena do tří sloupců. V levém sloupci má své místo stálá rubrika Aktuality z týdne v kostce. Uprostřed se nachází tučně vytištěný hlavní článek, doplněný ilustračním fotem. Většinou se jedná o politický článek. Pravá strana obsahuje většinou krátké zprávy z okresního dění v daném týdnu. Horní část titulní strany zobrazuje název novin, pod ním je uveden ročník, číslo vydání a na protější straně datum výtisku a cena jednoho kusu. Závěrečná strana je vyhrazena reklamním letákům. Zde obchodníci a firmy nabízí textilní zboží, spotřební zboží, potraviny. Banky či hotely zde prezentují své služby. Titulní strana první čísla přináší článek oslavující konec druhé světové války. Tučným písmem je uvedeno, že světová válka je u konce. Americký prezident Truman slavnostně ohlásil japonskou kapitulaci.

„Americký prezident Truman ohlásil ve středu 15. srpna 1945 1,05 hod (středoevropského času), že Japonsko přijalo podmínky potsdamské schůze. Japonský císař vydá všem japonským pozemním, námořním a leteckým silám rozkaz, aby přestaly bojovat.

*Armádní generál Douglas McArthur byl jmenován spojeneckým velitelem, který provede formální podepsání mírového paktu na palubě americké válečné lodi mimo japonské pobřeží, co možno v nejkratším čase. Přítomni budou zástupci Ruska, Anglie a Číny. Podepsáním kapitulace skončí také formálně válka ve světě.*⁵¹

V každém čísle najdeme několik stálých rubrik, které mají v novinách své místo. Jedná se např. o rubriky: Kultura, Sport, Prácheňsko, Vimpersko, Prachaticko, Aktuality z týdne v kostce a Junácká hlídka. Ty pak postupem času měnily své názvy, ale obsah sdělení zůstává stejný. Třetí číslo uvádí novou rubriku s názvem S knížkou v ruce. Čtvrté číslo je obohaceno o dvě nové rubriky, které se jmenují Zprávy z našich krajů a Krajský sněm. V roce 1946 vznikají další nové rubriky, které jsou průběžně do novin zařazovány.

Titulní článek z 12. října 1945 informuje o rozhodnutí odsunu Němců z československého prostoru. Kapitulační podmínky zajistí odsun německého obyvatelstva z Československa. Usnesení zajistily zástupci Československa SSSR a Polska. Úkolem spojeneckých úřadů je posoudit, jaký majetek si německé obyvatelstvo může vzít s sebou. Samotné rozhodnutí je platné pro všechny Němce bez výjimky. Přesné datum ještě není dohodnuto, ale odsun je jistý.⁵²

Druhý ročník Hraničáře přináší mnoho změn. První číslo druhé ročníku vzniká 3. května 1946. Vydání se rozšiřují z důvodu vzniku dalších nových rubrik. Jedno číslo obsahuje v průměru sedm až osm stran. Dochází ke zdražování, původní cena 1.50 Kčs je změněna na 2 Kčs za jeden výtisk. Zdražuje se i výše předplatného, která činí čtvrtletně 25 Kčs a pololetně 50 Kčs. Vedoucím odpovědným redaktorem zůstává stále Josef Pek. Uzávěrka redakce se mění ze středy večer na úterý večer. Již ve 25. čísle dochází opět ke změně. Uzávěrka se stanovuje na pondělní večer. Změnou prochází i podtitulek novin, který zní: Šumavský hraničář, orgán osidlovacích komisí v šumavském pohraničí. Některé rubriky jsou pouze přejmenovány, jiné jsou v novinách nové. Místo Junácké hlídky najdeme v tisku rubriku, Junák hlásí. Rubrika Sport a tělovýchova zastupuje původní s názvem Sport. Zavedeny jsou další nové složky novin a to Hraničářská beseda, Zemědělská hlídka, Ze života našich krajanů v cizině. Nové jsou také reportáže vypovídající o historii a současnosti krásných Šumavských měst.

⁵¹ Šumavský hraničář, ročník I. číslo 1, 1945, str. 1

⁵² Šumavský hraničář, ročník I. číslo 9, 1945, s. 1

Vydání z 9. srpna 1946 zavádí další novou rubriku s názvem Šumavský hraničář Prachaticka, která nahrazuje původní s názvem Prachaticko. Rubrice je v novinách vyčleněn větší prostor (polovina jedné strany), články jsou doplněny ilustračním fotem. V tomto vydání je otištěn zajímavý článek s názvem Husinec poutní místo českého lidu. Dočteme se zde, že před druhou světovou válkou byla návštěvnost Husova rodného domku velmi vysoká, válka ji ale zcela přerušila. V osvobozené vlasti se ale opět zvyšuje a stále více návštěvníků si přichází prohlédnout reformátorovu světničku.

27. číslo druhého ročníku vydané 23. srpna 1946 obsahuje další novou rubriku, která se jmenuje Šumavský hraničář Prácheňska. Rubrika je vedena podobnou formou jako Šumavský hraničář Prachaticka, vymezen v tisku je i stejný prostor. Krátkými zprávami komentuje týdenní dění na Prácheňsku v oblastech kultury, sportu, zemědělství, společenského dění, politiky i volnočasových aktivit. V tomto čísle dochází opět ke změně podtitulu novin: Šumavský hraničář, týdeník osidlovací akce v šumavském pohraničí. Tento výtisk oznamuje čtenářům, že z důvodu velkého návalu práce v tiskárně je redakce nucena po dobu dvou týdnů snížit rozsah časopisu na pouhé dva listy. Redakce se za vzniklou situaci omlouvá a slibuje za čtrnáct dní již klasickou podobu tisku.

Tituly vzniklé v roce 1947 vychází stále v pátek. Doba vydání se nemění. Kupodivu se nemění ani cena jednoho kusu, která stále zůstává na 2 Kčs. Stejný je nadále i podtitul novin. Titulní strana novin zůstává členěná stejně, stále do třech sloupců. Nově je přidána rubrika Šumavský hraničář Sušicka, který je uspořádán podobně jako předchozí rubriky Prachaticka a Prácheňska.

Desáté číslo vydané 7. března 1947 pozměňuje grafickou úpravu titulní strany novin. Mění se uspořádání úvodní strany. Ta je rozdělena ne do třech, ale pouze do dvou sloupců. V levé straně zůstává rubrika Aktuality z týdne v kostce. Pravá strana pak uvádí titulní článek z týdne, který je tučně vytištěn. Vpravo nahoře je doplněn ilustrační fotografií. Z novin mizí rubrika Hraničářská beseda, je nahrazena novou, která nese název Soudní síň.

Dvacáté první číslo z 23. května 1947 zavádí po Prácheňsku, Prachatickou, Sušicku rubriku i pro Českokrumlovsko. Nese název Hraničář Českokrumlovsko.

Vydání informuje o pořádání již druhých rybářských závodů. Jsou pozváni všichni, kdo rádi rybaří a kdo holdují tomuto druhu sportu a chtějí se osvěžit v krásné přírodě. Zajištěno je občerstvení, k poslechu hraje dechová hudba.⁵³

43. číslo třetího ročníku přináší opět novou rubriku s názvem Šumavský oznamovatel. Čtenáři zde mohou inzerovat, co chtějí prodat, koupit nebo vyměnit za něco jiného.

Hraničář nepřestává publikovat ani v padesátých letech. Po únorovém převratu roku 1948 se státní moc dostává do rukou komunistů, v Prachaticích pod vedení OV KSČ. Hraničář se stává politickým a stranickým týdeníkem, ponechává si svou pravidelnost. Úvodní články a zprávy na titulních stranách jsou ideologicky laděné. Společnost již nežije poválečným osvobozením. Klade se důraz na tvoření nového a lepšího státu. Hlavní témata v tisku jsou budování nového socialistického státu, oslavování doby, plánování zemědělské výroby a dodržování nových zásad a postupů.

První číslo sedmého ročníku vzniká 5. ledna roku 1957. Oproti předchozím vydáním je výtisk zúžen jen na dvě stránky. V průběhu roku se do prodeje dostane i několik dvojčísel, které obsahují čtyři strany. V novinách jsou pozastaveny původní rubriky z čtyřicátých let. Stálicemi zůstávají Sport a Tělovýchova a kultura. Přibývá nová rubrika s názvem: Poznáváme historii našich krajů. Cena za jeden výtisk činí dvacet haléřů. Do konce roku zůstává neměnná. Hraničář je týdeníkem rady ONV v Prachaticích. Hraničář řídí ustanovená redakční rada, odpovědným redaktorem se stává Josef Selner. Stále zde existuje možnost ročního předplatného, které je 10,40 haléřů ročně. Výtisky zajišťují Jihočeské tiskárny s provozovnou ve Vimperku. Od dvacátého čísla se redaktorem stává Jaroslav Bísek.

Úvodní strana zůstává stejně členěna. Autorem titulního článku je většinou sám šéfredaktor, který komentuje uplynulé dění nebo novinky v republice či v okrese. Pomocí tisku promluví k občanům. Pravý horní roh je vyhrazen pro povzbuzující motto pro všechny občany. Například: „*Jednota našeho lidu bude ještě pevnější a nezdolnější, bude li se moci opírat o socialistickou vesnici*“.⁵⁴ Na první straně najdeme kromě titulního článku většinou krátké zprávy komentující činnost Jednotného zemědělského družstva (JZD), pracovní výkonnost a zvyšování produktivity.

⁵³ Šumavský hraničář, ročník III. číslo 21, 1947, s. 6

⁵⁴ Šumavský hraničář, ročník VII. číslo 3, 1957, s. 1

Rubriku Aktuality z týdne v kostce nahrazuje Stručně z okresu. Ta je v průběhu roku pozměněna na Drobničky z okresu. Inzerce Šumavský oznamovatel mění svůj název na Malý oznamovatel. Závěrečná inzertní strana propagující reklamní zboží je také zrušena.

Titulní článek prvního čísla sedmého ročníku roku 1957 má název Kupředu za vítězství socialismu. Autor příspěvku, vedoucí tajemník OV KSČ Josef Machek oslavuje novou éru. Hodnotí uplynulý loňský rok kladně. Dodává také, že pod vedením Komunistické strany Československa dosáhla naše republika významných úspěchů především v oblasti rozvoje národního hospodářství a socialistické výstavby naší země. V předchozím roce opět došlo k zvýšení průmyslové výroby i zemědělské výroby. Vznikají nové závody, jednotná zemědělská družstva představují vzor zemědělské velkovýroby.⁵⁵

Článek Hraničáře z 25. ledna 1957 komentuje první osvobozené volby z května 1954:

„V květnu 1954 byly poprvé po osvobození provedeny v naší vlasti podle nových zákonů volby pod zásadou rovného přímého a tajného hlasovacího práva. Do národních výborů zejména místních byli zvoleni noví funkcionáři, často v práci a řízení veřejných záležitostí nezkušení. Mnozí z dřívějších aktivních členů národních výborů nebyli do funkcí zvoleni proto, že poctivě usilovali, aby občané plnili své povinnosti vůči státu. I v našem okrese bylo provádění voleb do MNV⁵⁶ velmi obtížné a všude se nepodařilo zvolit nejlepší a nejobětavější lidi.“⁵⁷

Příspěvek ze sedmnáctého čísla, které bylo vydáno 20. dubna 1957, předkládá stále vzrůstající a zvyšující se úroveň obyvatelstva. Nejpřesvědčivější důkaz představuje fakt, že každá dvacátá rodina na Prachaticku vlastní svůj osobní vůz a každá třetí rodina motocykl. Za předchozí rok 1956 bylo prodáno 18 automobilů a 201 nových motocyklů. V počtu nových majitelů motorových vozidel obsazujeme přední pozice ve světě.

Dvacáté třetí číslo informuje o prvním zasedání ONV v Prachaticích. Hlavní náplní bylo zvolit jedenácti člennou radu ONV na nové funkční období. Zvolil se nový předseda, s ním dva náměstkové, tajemník ONV a další členové rady. Tu doplňovaly komise s předsednictvem, kterých čítalo celkem osm: komise zemědělská, komise kulturně osvětová, komise pracovních sil, komise pro výstavbu pohraničí, komise finančně rozpočtová, komise zdravotnická, komise pro obchod a komise místního hospodářství.

⁵⁵ Šumavský hraničář, ročník VII. číslo 1, 1957, s. 1

⁵⁶ Městský národní výbor – pozn. autora

⁵⁷ Šumavský hraničář, ročník VII. číslo 4, 1957, s. 1

Charakteristika jednotlivých rubrik (dle častého výskytu a důležitosti rubriky)

Hraničářská beseda

Již v prvních číslech každý týden přináší Hraničář v této sekci příspěvek v podobě povídky. Ty jsou buďto jednorázové nebo na pokračování, čtenář si musí počkat na dokončení příběhu do dalšího čísla. Jedná se o krátká vyprávění, psaná zábavnou a vtipnou formou. Přináší čtenářům odreagování např. od politických témat či vážných článků. Můžeme si přečíst povídky: Tajemství helfenburského jezírka, Jouda povídka, Jak se bakalář Vopálka tužil nebo Není nad styl.

Aktuality z týdne v kostce

Rubriku najdeme na úvodní stránce týdeníku. Objevuje se až od druhého ročníku. Je jí vyhrazen sloupek titulní stránky. V každém čísle se nachází čtyři až pět krátkých sdělení (odstavců) komentující aktuální situaci v republice či ve světě. Například se dočteme zprávu, že na pařížské konferenci jako první promluvila česká delegátka nebo jak kanadští vojáci bojovali v „baťovkách“, které byly vyrobeny v závodě v Batavě. V padesátých letech byly aktuality nahrazeny rubrikou Stručně z okresu. Ta byla vedena stejným způsobem, obsahovala ale pouze novinky sahající do okresní oblasti.

Poznáváme historii našeho kraje

Sekce Poznáváme historii našeho kraje, nepatří mezi prvotní rubriky. V novinách se objevuje až v padesátých letech. V každém čísle je pro ni vyhrazena půlka stránky. Pokaždé je do výtisku zvoleno zajímavé místo, které stojí za zmínění. Jedná se i o tip pro výlet, pokud by někdo hledal inspiraci. V novinách se objevují místa spjatá s obcí Husinec. Čtenáři mají navštívit Husovu skálu, jeho rodný domek nebo si projít celou obec.

Kultura

Rubrika vzniká spolu s týdeníkem, objevuje se v každém čísle pravidelně na konci novin. Přináší novinky a aktuality z oblasti vzdělání, umění, společenského dění. Informuje o činnosti kulturních spolků, muzeí, divadel, galerií. Sekce je zahájena krátkou básní, většinou se jedná o tři až čtyři verše. Čtenáři se mohou dozvědět cenné zprávy z kulturního života celého okresu. Najdeme zde např. i ukázky z divadelních her. Po roce 1945 byla zveřejněna hra s názvem Lidé v bouři.

Ukazuje tematiku okupace a druhé světové války. Můžeme se dozvědět, kde se konal koncert vážné hudby, výstava dětských knížek, jaká divadla jsou znovu otevřena nebo na jakou výstavu se můžeme v nejbližší době těšit, či která základní škola založila pěvecký sbor.

Reportáže z kraje Šumavy

Rubrika je součástí tisku ve čtyřicátých letech. V každém čtenáři najdou obsáhlejší reportáž o šumavském městě nebo známém místě. Důraz je kladen jak na historii, tak i na současnost. Samotným čtenářům je v závěru doporučeno na co by se měli přijet do měst podívat. Zmiňovány jsou např. města Prachatice, Český Krumlov, Bavorov, Klet, Zdíkov nebo známé turistické místo Dívčí kámen.

Sport

Sportovní rubrika je jednou z dalších prvotních sekcí v Hraničáři. Později byla přejmenována na rubriku Sport a tělovýchova. Podává informace uplynulého týdne o sportovních výsledcích, ukazuje průběžnou tabulku pořadí jednotlivých týmů, komentuje sportovní akce, přátelské zápasy a informuje nás také o činnosti jednotlivých sportovních klubů a spolků. Většinou se jedná o aktuality z fotbalu, lehké atletiky, cyklistiky či volejbalu. Informace mají podobu krátkého sdělení.

Šumavský hraničář Prachaticka

Rubrice Šumavský Hraničář Prachaticka je věnována celá jedna strana výtisku. Na ní najdeme krátké zprávy z různých oblastí, které se týkají pouze společenského dění občanů v prachatickém okrese. Snahou je především informovat širokou veřejnost o různých důležitých úředních vyhláškách a nařízeních a spolkových i společenských událostech.

Zemědělská hlídka

Sekce je novější, zařadila se do tisku až v roce 1946. Informuje čtenáře o činnosti jednotlivých zemědělských podniků, podává novinky z vyšších orgánů. Hlídka je vedena formou krátkých rychlých sdělení.

Zprávy z našich krajů

Příspěvky v této rubrice se objevují již v prvních ročnících. Podávají krátká sdělení z činnosti měst a obcí. Přečteme si novinky a aktuality o konání konferencí, statistice úmrtnosti a porodnosti, pracovní době lékařů a právníků, uvádění představení divadel, informace o zemědělské úrodě, produktivitě a práci, zápisy do mateřských škol a svatební sdělení. Můžeme se dočíst např. o tom, že na Sušicku zahájila výuku místní základní škola nebo jak se na krumlovském náměstí se konala tryzna k výroční úmrtí našeho prvního prezidenta.

Šumavský hraničář Prácheňska

Rubrika je vedena stejnou formou jako Šumavský hraničář Prachaticka. Přináší po týdně novinky ze společenského života občanů na Prácheňsku. Najdeme zde politické i kulturní články: Strakonice řeší bytový problém ve městě, plénum strakonického MNV se za velké účasti shromáždilo při řešení záležitostí města, v sokolovně pořádá Hudební odbor každou sobotu taneční večer, který se těší velké oblibě.

Junácká hlídka

Junácká hlídka je jednou z prvotních rubrik, která má v Hraničáři v prvních letech vydání své místo. Později se název změnil a sekce se nazývá: Junák hlásí. Po druhé světové válce zažívá junácké hnutí velký zájem a získává stále více nových členů. Hraničář reaguje na zájem čtenářů a rubriku zavádí. Najdeme zde i informace, kdy vyjde další číslo již zmiňovaného okresního časopisu Junák Šumavy. Sekce informuje o aktuálních skautských setkáních, táborech a návštěvách i ze zahraničí a uvádí skautské zásady, tipy a triky, jak přežít v přírodě. Ukazuje, jak by měl správný skaut vypadat a jak by se měl chovat ve společnosti ostatních. Najdeme zde i zprávy z činnosti jednotlivých skautských organizací: Např. jak skauti v Bohumilicích pracovali zdarma při vybírání brambor a pomáhali tím vybrat peníze pro vybudování Jihočeského divadla v Českých Budějovicích.

Ze života našich krajanů v cizině

Z názvu již vypovídá, že hlavním sdělením této rubriky je působení českých zástupců v zahraničí. Každý týden se objevují nové zajímavosti a místa, kde naši krajané působí a žijí. Jedna ze zpráv komentuje hojné zastoupení Čechoslováků v severském Švédsku. Muži pracují většinou v obchodě, ženy jsou pak zaměstnány v domácnosti.

Šumavský oznamovatel

Na konci novin najdeme tuto krátkou inzertní rubriku. Čtenáři zde mohou koupit, prodat popřípadě vyměnit zboží, o které již nemají z různých důvodů zájem. Mohou zde zveřejnit i zboží, které nemohou sehnat a chtějí ho získat. Do rubriky přispívají i nezadaní hledající nový vztah.

„ Pronajmu nebo koupím rodinný domek v okolí Vimperka, vilku nebo lepší chatu.“⁵⁸

„ 42letý obchodník hledá ženu do 30 let. Foto vítáno – vyměním nebo čestně vrátím. Značka: Jen vážně“⁵⁹

⁵⁸ Hraníčář, ročník III. číslo 49, 1947, s. 7

⁵⁹ Tamtéž

3. 3. Charakteristika periodika Zlatá stezka

Periodikum Zlatá stezka je vlastivědný časopis, který začal vycházet na území prachatického okresu již ve dvacátých letech. První číslo vzniklo v září roku 1927 a neslo název: Od Zlaté stezky. Od druhého vydání se název ustálil na již zmiňovaný: Zlatá stezka. Časopis má celkem sedmnáct ročníků, které se pravidelně objevovaly v letech 1927-1941. V roce 1942 došlo k přerušení tisku, časopis je obnoven opět v roce 1946 a je vydáván až do roku 1949. Dále už Zlatá stezka nepublikuje, časopis je zrušen komunistický režimem. Jedná se o měsíčník, který vychází pravidelně kromě doby prázdnin a odpočinku, tedy července a srpna. Časopis vzniká ve formátu A5 ve Vodňanech, kde má sídlo redakce a administrace, a nese podtitul vlastivědný časopis kraje Husova. Obsah jednotlivých čísel se v průběhu let ustanovil na šestnáct stran.

V různých místech Čech vznikaly v dřívějších dobách vlastivědné sborníky, které obsahovaly řadu významných článků, jejichž cílem bylo zajistit lepší poznání minulosti příslušného územního celku. Většina takových padla po druhé světové válce do zapomnění a zanikla. Časopis Zlatá stezka zažívá obnovu a vychází i dále v poválečných letech. Samotná idea vydávání vlastivědného periodika na území Prachaticka se objevila v roce 1921 na schůzi učitelské jednoty Budeč.⁶⁰

Časopis vychází desetkrát ročně kromě prázdninových měsíců. Od roku 1946 předplatné činí ročně 30 Kčs, jeden výtisk zakoupený v knihkupectví pak 3 Kčs. Existovala zde možnost využít hromadný odběr předplatného pro školy, které bylo výhodnější o 5 Kčs a stálo 25 Kčs za rok. Časopis je veden výchovnou formou, klade důraz na poznání minulosti, apeluje na staré legendy, mýty a báje, najdeme zde ale i články z přítomnosti, které ukazují zajímavá místa a památky, věnuje se přírodě, mluvě, společenskému dění. Závěrečná strana patřila až do roku 1948 spořitelně města Vodňany, která ji měla vyhrazenou pro svou inzerci a propagaci. Ta sděluje občanům poskytované služby zákazníkům: umožnění půjček, přijímání vkladů a prodej a koupě cenných papírů.

Na titulní straně časopisu Zlatá stezka najdeme vždy vlevo ročník, na protější pravé straně je uveden měsíc a rok vydání. Nad názvem periodika je zobrazen obrázek poutníka s koněm, který má představovat symboliku slavné obchodní stezky se solí. Úvodní strana je většinou věnována básni, která má obvykle čtyři až pět veršů. První číslo sedmnáctého ročníku z roku 1948 představuje báseň Miloše Tůmy s názvem Lesní zátiší.

⁶⁰ Starý, Václav. K dějinám časopisu Zlatá stezka. In: Vodňany a Vodňansko, 1992, str. 41-49

V časopise najdeme několik stálých rubrik, které se v číslech opakují. Do Zlaté stezky svými články pravidelně přispívalo několik autorů, jejichž příspěvky se menší či větší pravděpodobností v tisku objevily. Články byly doplněny ilustračním fotem či obrázkem k danému tématu. Mezi nejčastější autory můžeme zařadit např. Aloise Jirana, Antonína Pazderu, Jana Brauna, Ladislava Piláta, J. Votavu či Josefa Brože.

Významnou osobností spjatou s historií časopisu Zlatá stezka byl právě poslední zmiňovaný Josef Brož. Základní školu absolvoval ve Vlachově Březi, kde se také 17. ledna 1866 narodil. V letech 1876-1883 studoval v Písku reálnou školu, později v letech 1883-1888 působil ve Vídni a navštěvoval zde umělecko-průmyslovou školu při rakouském muzeu ve Vídni. V roce 1890 se vrací zpátky do Čech po složení zkoušky učitelské způsobilosti. Stává se nejprve asistentem kreslení na reálce v Plzni, odtud odchází na reálnou školu do Telče. Skutečným profesorem se stává v roce 1895 v Novém Městě na Moravě. V letech 1908-1929 působí v Plzni, kde se stal řádným profesorem na I. české státní reálce. Brožovy články s jihočeskou tematikou se objevovaly v časopise Šumavské proudy v letech 1913-1914. Nejdélší spolupráce Brože s tiskem byla právě s časopisem Zlatá stezka, do kterého publikoval až do zániku časopisu.⁶¹

Druhé číslo šestnáctého ročníku přináší článek připomínající osobnost známého siláka Jana Cimbury. V rodné vesničce v Semilicích u Písku byla 24. srpna 1947 slavnostně zveřejněna jeho pamětní deska. Přítomná veřejnost tak mohla uctít jeho památku. Zmiňovaný rodák se v této malebné vesničce narodil, potomci jeho rodu zde žijí dodnes. V článku se dočteme o životních cestách a působení Jana Cimbury, který se sedlákem nestal hned v mládí. Autor příspěvku zmiňuje významného spisovatele J. Š. Baara, který ve svém známém románu poutavě vylíčil život slavného rodáka ze Semilic. Kniha je jednou z nejvyhledávanějších v místní knihovně. Sedlák Cimbura představuje typického sedláka v jižních Čechách. Pro všechny místní občany zůstane vzorem pracovitého hospodáře, ale i vnitřně dobrým člověkem.

Starý, Václav. K dějinám časopisu Zlatá stezka. In: Vodňany a Vodňansko, 1992, str. 41-49

Dvojčíslo sedmnáctého závěrečného ročníku zveřejňuje článek nazvaný: *Český jazyk braňme a pěstujme!* Autorem je Čestmír John. Ten uvádí, že každý z nás jistě pro svou potřebu použil Pravidla českého pravopisu, nebo cizojazyčný slovník. Existují však slovníky, které jsou určeny pouze pro český jazyk. Jsou stránkově mnohem obsáhlejší a najdeme v nich veškeré bohatství našeho jazyka. John se vrací do historie a komentuje například minulost města Prachatic, kde se v husitských dobách mluvilo cizí řečí. Také jihočeský Písek bojoval o svou rodnou řeč s čím dál více pronikající němčinou. Dále autor zmiňuje, že nyní jsme se ale cizinců zbavili a naše čeština má konečně ve společnosti svoje místo, které ji náleží. Máme český jazyk pěstovat, rozvíjet a pečovat o něj.

Květnové vydání z roku 1948 otisklo zajímavý tip na výlet. Pokud někdo pojedje vlakem z Ražic do Štěkně, nedaleko trati vznikla patnáct metrů vysoká mohyla husitského bojovníka Jana Žižky. Ten na tomto místě v době husitských válek slavně zvítězil nad českými pány, kteří byli oddáni Zikmundovi. Mohyla byla navržena sochařem Kodetem ze Žuly.

Ve vlastivědném časopise Zlatá stezka najdeme i legendy či pověsti. Jedna z nich vypráví o hastrmance. Ve velmi dávných dobách jeli na voze sedlák se synem ze Zdíkova do Radešova. Na cestě je ale překvapily dvě hastrmanky. Oba dva se pokoušeli jich zbavit, ale marně. Později potkali stařenu a poprosili ji o rady, jestli pak neví, jak na ně. Vlídna stařenka jim pomohla. Navrhla, ať jeden z nich sáhne do kapsy a přehodí přes hlavu drobkou z chleba. Pokud jedné z hastrmanek padne na hlavu, bude jim muset nadále sloužit. Stalo se, jak stařenka předpověděla. Jedna hastrmanka utekla, druhou drobek zasáhl a musela sedlákově se synem posluhovat. Zastávala na statku veškerou práci, vařila, uklízela. Varovala ale sedláka, pokud najde na pekáči usazený prach, ztratí se a sedlák bude nešťastný. Od té doby, co hastrmanka pobývala ve stavení, všem se vedlo vskutku dobře, i dobytek nestonal. Jednou ale přeci hastrmanka na pekáči prach našla a hned se vytratila pryč. Druhý den začalo předpovídané neštěstí. Dobytek nechtěl žrát a krávy začaly stonat. Hospodář byl bezradný, nevěděl, jak situaci sám vyřešit. Zčista jasna se hastrmanka objevila ve světničce sama a poradila jim. Navečer mají pozavírat všechny brány a dveře, ani přes klepání nesmějí otevřít. Oba dva její rádi poslechly. O půl noci nikomu ani přes ustavičné tlučení, které trvalo hodinu, neotevřeli. Ráno se vše v dobré obrátilo, hastrmanka se k sedlákově a synovi vrátila a hospodařila s nimi na statku dál.⁶²

⁶² Zlatá stezka, ročník XVI. číslo 4, 1947, s. 5

Charakteristika jednotlivých rubrik (dle častého výskytu a důležitosti rubriky)

Kronika

Kronika je jednou z prvotních rubrik, která je součástí časopisu již v prvních číslech vydání. Jak již z názvu vyplývá, sekce měla za úkol uchovávat v paměti významné události, které se v současné době odehrály. V kronice se můžeme dozvědět, co nového se uskutečnilo, kdo se narodil, kdo naopak zemřel. Informuje o plánovaných oslavách a svatbách nebo jmenováních. Dočteme se také, kdo z veřejných pracovníků a zaměstnanců uvažuje o odchodu do důchodu. Každé město formou krátkých zpráv a sdělení komentuje aktuální dění v těchto zmiňovaných oblastech.

Povídka na pokračování

V každém čísle zveřejnila redakce časopisu autora se svým příspěvkem v podobě povídky. Ti, kteří měli vypravování na pokračování, se objevovali v rubrice přirozeně častěji. Povídka byla otisknuta většinou na dvou stranách Zlaté stezky. V prvních číslech z roku 1946 najdeme v periodiku povídku autora Václava Rady, která se jmenuje Mucinka. Provází čtenáře ve čtyřech číslech a je doplněna ilustračními obrázky zdůrazňující příběh, jejichž autorkou je již zmíněná paní Zdeňka Kovářová – Lacinová, která zajišťovala závěrečnou stranu časopisu. Povídky jsou psané vtipnou formou, autoři si často hrají se slovy a snaží se, aby byl jazyk pro čtenáře zábavnější.

O našich jménech a příjmeních

Autorem rubriky O našich jménech a příjmeních je již zmiňovaný Josef Brož. Jedná se o články na pokračování, každé číslo se věnuje tématice českých jmen a příjmení odlišněji. Brož zkoumá historii a původ královských příjmení, zabývá se sousedskými a tovaryšskými jmény, informuje také o příjmeních pocházejících z živočišné říše jako např. Štika, Beránek, Kolouch, Koloušek, Holub nebo Králík. Existovala i příjmení pojmenovaná podle oděvu jako Kukla nebo Plachta. Z jeho příspěvků se také dozvíme, že nejprve měl každý pouze křestní jméno, časem se k němu připojovalo příjmení. Nejdříve se tak stalo u výše postavených ve společnosti: šlechty a měšťanstva.

Dětský koutek

Jak již název napovídá, rubrika časopisu je vyhrazena těm nejmenším a to dětem. Ty jednotlivá čísla obohacují svými příspěvky, výtvary, pracemi a názory. Najdeme zde básničky, povídky a vyprávění. Dětský koutek zabírá stránku výtisku. Děti mohou napsat do redakce svůj zážitek a podělit se o něj společně se čtenáři. Malý Jenda vypravuje v jednom vydání o týdnu dětské radosti v Písku. Cílem pořádání dětského týdne bylo především seznámit děti s prací a starostmi dospělých. Jenda spolu s ostatními poznal vojenské kasárna, mohl si prohlédnout zbraně a zajezdit si na vojenských koních. Písečtí lesníci je provedli lesem a děti zjistili, že péče o něj není lehkou záležitostí. Na konec se konala v místní škole slavnost, kde byly pro děti připraveny hry a malé občerstvení.

Komiksová básnička

Komiksová básnička se objevuje v časopise až od roku 1948. Autorkou sekce je paní Zdeňka Kovářová – Lacinová, která vypravuje slovem i obrazem Na závěrečné straně stojí krátká rýmovaná báseň doplněná ilustračním komiksovým příběhem. Nahoře uprostřed je tučně vytištěn název, pod ním se nachází polovina básně, následují dějově uspořádané obrázky, které nám lépe umožní pochopit příběh, pod nimi najdeme konec básně. Ta je vždy tematicky zaměřená, v předvánočním vydání redakce uveřejnila báseň s názvem Svatý Mikuláš, na jaře zase velikonoční s názvem Pomlázky. Některé příspěvky přinášejí čtenářům poučení. V rubrice se například objevily básně pod názvem: Sportovci, pozor, Strašidlo, Ponožka nebo Franta s Vénou.

Hádanky

Rubriku najdeme před závěrečnou stranu v časopise. Její obsah řídí a je za něj odpovědný Josef Hejna, ředitel střední školy v Protivíně. Pro čtenáře je každý měsíc připraveno hned několik rébusů: doplňovačka s tajenkou, záhadný nápis, přesmyčka, roháček, skrývačky, křížovky, osmisměrka, číselka a rámcovka. Správná rozluštění se zasílají do redakce Zlaté stezky, která zvolí tři výherce, kteří obdrží krásnou knižní cenu. Správná řešení redakce zveřejní vždy v dalším čísle.

Soutěž o ceny, Kdo, kde je to?

V rubrice mají čtenáři za úkol rozpoznat na fotografiích známé historické osobnosti naší vlasti nebo uhádnout město či turisticky hojně navštěvované místo.

3. 4. Charakteristika periodika Vimperská pravda (později Dnešní Šumava)

V padesátých letech začíná na Prachaticku pravidelně vycházet list nazvaný Vimperská pravda. Vydávání novin trvá deset let, od roku 1950 do roku 1960. 10. září 1950 vzniká ve Vimperku, kde měla své sídlo redakce, první číslo. Periodikum je týdeníkem líčící život vimperského okresu, podtitul listu zní: zmizí meze, zmizí dřina. Tisk je povolen Ministerstvem informací, řízen Okresním národním výborem (ONV) ve Vimperku pod vedením Komunistické strany. Cena jednoho výtisku činí zpočátku 50 haléřů, v průběhu let se ale mění. Původním vedoucím redaktorem byl zvolen Oto Duštír. Postupem času vznikaly jak samostatná čísla, která obsahovala pouze dvě strany, tak i dvojčísla, kde byl počet stran zdvojnásoben. V srpnu 1956 noviny mění název, nenazývají se již Vimperská pravda, ale Dnešní Šumava. Změna názvu není ze strany redakce nijak okomentována. Hlavní náplní závodního listu bylo poskytnout informace čtenářům týkající se zemědělské produkce a činnosti jednotlivých JZD. V prvním roce nenajdeme v novinách žádnou rubriku. Otištěny jsou na dvou stranách pouze krátká sdělení, zprávy a články týkající se zemědělské oblasti. Nalezneme zde socialistická, budovatelská a ideologicky laděná hesla podporovaná vládnoucí stranou. Dočteme se např., kde se konala veřejná schůze JZD, v jakém družstvu splnily plánovanou výrobu, v jakém naopak ztrácejí, kdy se bude konat zemědělská soutěž či výstava, jaké družstvo je nově vybudované, můžeme si přečíst i článek představující JZD vimperského okresu, do nového roku jsou vytyčeny předpokládané cíle, které mají být v následujícím roce splněny. Noviny také připomínají občanům významné dny a události našich dějin a osoby s nimi spjaté.

Úvodní strana týdeníku obsahuje název, podtitul, den a rok vydání. Titulní straně je vyhrazen článek týdne, ten obvykle přináší aktuality z konkrétního JZD, informuje o pořádání schůze či slavnosti či vzpomíná na slavnou osobnost ze zemědělského prostředí. Informace o ceně, redakci a místě vydání nalezneme na druhé, již závěrečné straně. Pro tento list neexistovala možnost předplatného. U některých prvotně vydaných čísel najdeme i podtitul s názvem bleskovka. Vimperskou pravdu vydává Okresní komise pro zemědělskou výrobu a výkup (OK ZVV) při Okresním národním výboru ve Vimperku.

Druhý ročník Vimperské pravdy si zachovává stejnou grafickou podobu jako v roce 1950. První číslo třetí ročníku vychází 5. ledna 1952. Nově jsou v tomto roce zavedeny dvě stálé rubriky, které se nazývají: Zemědělci kritizují a Víte, že? List si zachovává svou pravidelnost, objevuje se jednou za týden, i cena je neměnná. Počátkem listopadu je vedoucí redaktorem jmenován Václav Žák.

Jedno z březnových čísel roku 1952 připomíná významný den všech zástupkyní něžného pohlaví: Mezinárodní den žen. Článek apeluje na ženy, aby nepůsobily jen v domácnosti a nastoupily do práce a posílily tak naši republiku. Mají bojovat za štěstí a budoucnost svých dětí, podpořit rozkvět vlasti. V době, kdy se západ snaží rozpoutat další válku, nemůže žádná žena vznikající situaci jen tak přihlížet.

Číslo čtvrtého ročníku listu Vimperská pravda vychází stále ve stejném rozsahu. Novým vedoucím redaktorem je zvolen v červnu 1953 R. Vácha. Noviny reagují na aktuální společenské zprávy a bleskově informuje o úmrtí Klementa Gottwalda, československého komunistického politika a prezidenta. List se smutkem oznamuje tuto bolestnou zprávu. Hodnotí ho především jako všemi milovaného prezidenta a předsedu Komunistické strany Československa, který osvobození dovedl naši republiky až k socialismu. Jeho osobnosti je věnováno celé speciální číslo.

Březnové číslo roku 1953 přináší na titulní straně poutavý příspěvek o zvolení nového prezidenta naší republiky. Tím se stal Antonín Zápotocký. Ze strany lidu byl přijat s nadšením. Národní shromáždění se shodlo ve Vladislavském sále jednomyslně a dosavadního předsedu vlády jmenovalo okamžitě prezidentem. Občané doufají, že svou funkci bude zastávat zodpovědně a povede lid k vytváření dobrých výsledků a naváže na činnosti bývalého prezidenta.

Pátý ročník listu Vimperská pravda mění grafickou podobu titulní strany. Novinkou je úvodní ilustrační obrázek nacházející se nahoře nad názvem novin, který odpovídá obsahové stránce časopisu. Najdeme na něm statek a traktoristu pracujícího na poli. Prvotní strana je obohacena i o báseň a citát významné osobnosti nebo o socialistické heslo. Červnové dvojčíslo zavádí do listu hned dvě nové rubriky, které se nazývají Kapitoly ze starého Vimperka a Tělovýchova a sport. Noviny obohacují čtenáře o nová témata a tím vnáší do tisku svěží nádech.

Už se nedočteme pouze o zemědělské výrobě a plánované produkci, ale dozvíme se, kde se koná sportovní klání, nebo se ponoříme do vyprávění o minulosti a historii města Vimperk. Periodikum Vimperská pravda byl zpočátku pouze zemědělským týdeníkem, který nepřipouštěl tematicky jiný vybočující příspěvek. Dochází ale k odklonu od prvotního záměru a redakce oživuje noviny novou, příjemnou změnou.

V roce 1954 se snižuje cena jednoho výtisku na 20 haléřů, dvojčíslo pak stojí 40 haléřů. Uvedené ceny zůstávají neměnné až do roku 1960. 2. června 1954 se do pozice vedoucího šéfredaktora dostává J. Bublík, který je ale v listopadu téhož roku vystřídán redaktorkou Vávrovou. První číslo šestého ročníku je zveřejněno 15. ledna 1955. Jednoho z březnových čísel podává zprávu o druhém celostátním sjezdu družstevníků, který se uskutečnil 19 - 21. února 1955 v hlavním městě. I z vimperského okresu se vybrali jedinci a události se zúčastnili. Hlavními body jednání bylo odstranění nedostatků JZD a zlepšení výsledků hospodaření v jednotlivých závodech a družstvech. Na sjezdu se ustanovilo deset bodů či úkolů, které jsou nutné pro zvýšení zemědělské výroby.

Vimperská pravda, později Dnešní Šumava, připomínala významné události dějin, které vždy při výročí uveřejnila čtenářům na titulní straně. Oslavován je v tisku pravidelně např. v březnu Mezinárodní den žen, v květnu dělnický svátek 1. máj či v říjnu vzpomínka na Velkou říjnovou socialistickou revoluci. Stále více se v listu objevují ilustrační fotografie k jednotlivým článkům. V listopadu je novým šéfredaktorem ustanoven J. Jiroušek. Na konci října vzniká nová sekce pojmenovaná Zajímavosti z okresu, časem mění několikrát svůj název. Od října v tisku najdeme inzerci Státní pojišťovny, kde se mohou čtenáři zařadit do ankety o ceny. Stačí odpovědět na dvě otázky a poslat je na inspektorát. Každý, kdo tak učiní, se stává soutěžícím. Vypsána je částka v hodnotě 100 000Kčs a k tomu možnost získání úrazové pojištění.

Rok 1956 je bohatý na vznik nových rubrik. V listu se jich nachází postupně hned několik: Dopisy čtenářů, Zajímavosti ze světa, Kulturní okénko, Zemědělský odborník radí, Rozsudek, Poděkování a Nové knihy. Vyznačeny jsou v každém čísle kurzivou. Novinkou se stává obsah nacházející se v levém horním rohu přinášející výběr nejlákavějších příspěvků čísla.

„Od nového roku 1956 začalo vydavatelství Rudého práva publikovat nový rodinný časopis Květy, jehož šéfredaktorem je spisovatel T. Svatopluk. V redakční radě listu, který má nyní 24 stran a později bude mít 32, spolupracují spisovatelé Pavel Bojar, Jan Mareš a Milan Jariš. Již první čísla Květů ukázala svou pestrostí, že u nás vzniká časopis nového typu, s četnými povídkami, básněmi, fotoreportážemi, dětskou stránkou i stránkou módy. Časopis má barevnou obálku z tuhého papíru.“⁶³

V novinách najdeme nově úryvky tvorby populárních autorů či redakce, většinou na pokračování. V březnu se vedoucí šéfredaktorkou stává Zdeňka Dědinová. V dubnu se mění titulní strana, na ní již nenajdeme ilustrační obrázek, ale pouze název listu. Ten je ale 17. srpna 1956 změněn na již zmiňovaný Dnešní Šumava, v závorce pod názvem zůstává předchozí pojmenování tisku. V listu se s menší či větší pravděpodobností objevuje sekce tajenka s křížovkou, většinou ale pouze ve dvojčíslech, kde je na ni vyhrazeno více místa.

Další ročník 1957 v pořadí již osmý s sebou přináší opět nové inovace. Čtenáři se dozví, na co mohou zajít do kina a který film stojí za to shlédnout v sekci pojmenované Programy kin. Odpovědi na vaše připomínky je název nově zavedené rubriky, kde dostávají čtenáři prostor pro vyjádření připomínky či názoru k otištěnému článku nebo krátkému sdělení. 11. ledna 1958 vzniká první číslo devátého ročníku.

Únorový článek roku 1958 na titulní straně hodnotí život na Vimpersku v letech 1948-1956. Komentováno je především, co nového se stihlo v uvedených letech vybudovat, co má okres nového: zřídilo se deset nových autobusových zastávek ČSAD, zařízen byl přímý rychlík Vimperk – Praha, který zajišťuje spojení hlavního města s vnitrozemím, v každé obci již najdeme světelného pouliční osvětlení, do všech obcí je zavedeno telefonické spojení, vznikla nová kina, ve Zdíkově, Čkyni a Vimperku byly vybudovány nová sportovní hřiště. Největší úspěch ale zaznamenává budování lyžařského areálu na Zadově, kde dokončení ještě nějaký čas potrvá.

V srpnu je opět změněno místo vedoucího šéfredaktora, kterým se stává Jiří Kudlička. Poslední vánoční dvojčíslo tohoto roku přináší na závěrečné straně neobvyklou inzerci, která se nazývá Komunální služby Vimperka našim pracujícími.

⁶³ Vimperská pravda, ročník VII. číslo 6, 1956, s. 2

Nalezneme zde výčet služeb, které mohou občané využít ke své spokojenosti: sodovkárna, kožená galanterie, kujná huť, sklenářství, krejčovství, lakýrnictví, instalatérství, šití prádla, pohřební služba, fotoslužba, kamenosochařství, holičství a kadeřnictví, jemná mechanika, sedlářství a čalounictví, kovovýroba, radioopravna a řezání dřeva.

Od roku 1959 je možné si list Dnešní Šumava předplatit. Výhodou, na kterou upozorňuje redakce, je donáška až do domu či bytu. Předplatné činí půlročně 5,20 Kčs. Zavedeny jsou nové sekce Malý oznamovatel, která se ale neobjevuje v každém čísle, a rubrika: Poznáváme historii našeho kraje a Život strany.

Červnové vydání z roku 1959 připomíná blížící se okresní Spartakiádu ve Vimperku, která se uskuteční 27 - 28. června. Právě z důvodu konání spartakiády byly v Malenicích a ve Svaté Máří založeny dvě nové tělovýchovné jednoty. Počet členů stoupl přibližně o 200. Letos se představí kolem 1800 nadšených cvičenců z jednot vimperského okresu. Spartakiádu ale doprovází i jiné akce jako např. divadelní představení či Okresní festival mládeže.

Na titulní straně zářijového 38. čísla desátého ročníku se objevuje článek ze školského prostředí. Komentuje zahájení školního roku. Děti opět po prázdninách usedly do školních lavic, některé školní budovy podstoupily rekonstrukci. Již o prázdninách se sešel Okresní národní výbor. ve Vimperku a ředitelé škol, aby projednaly úkoly do nového roku. Národní výbory měly tehdy ve správě všechny typy škol kromě vysokých, které podléhaly přímo Ministerstvu školství a kultury. Diskutovalo se především o výchovných problémech a o spolupráci s rodiči.

V roce 1960 je zavedena v listu další nová rubrika nazvaná Okénko Československý svaz mládeže (ČSM).

„Československý svaz mládeže byla jednotná masová politická organizace československé mládeže v letech 1949-1969, řízená KSČ. Koncem 60 let se rozpadl. V roce 1970 na jeho činnost navázal Socialistický svaz mládeže.“⁶⁴

⁶⁴ Tomeš, Josef. Slovník k politickým dějinám Československa, Praha 1994, s. 38-39

Charakteristika jednotlivých rubrik (dle častého výskytu a důležitosti rubriky)

Radíme zemědělcům

Zootechnici, zemědělstí odborníci, představení z jednotlivých JZD, ti všichni přispívají svými náměty a názory do uvedeného okénka. Nalezneme zde tipy a rady určené všem, kteří se pohybují v zemědělské oblasti. V každém vydání je uveřejněn určitý problém a řešení, jak proti němu bojovat. V jednom z čísel je vydán článek týkající se mandelinky bramborové, která jako nebezpečný škůdce ničí a napadá brambory. Dalšími tématy v tisku bylo např. zajistit na trhu dostatek nejdůležitějších potravin, jako jsou mléko a mléčné výrobky, zvýšit dojivost krav nebo návod jak bojovat proti slintavce a kulhavce, nakažlivé nemoci skotu, ovcí koz a prasat.

Zemědělci kritizují

Sekce je strukturou velmi podobná již zmiňované, která se nazývá, Radíme zemědělcům. Redakce zde vyzývá své čtenáře a příznivce, aby do rubriky přispívaly svými názory. Uvádí, že existuje mnoho věcí, se kterými nejsme spokojeni, ne vždy jsou způsobeny úmyslně. Z názvu jasně vyplývá, že do redakční rady mají přicházet stížnosti a dopisy, kde bude vyložena určitá a nespokojenost s problémem a snahou bude ho prostřednictvím novin vyřešit. Kritika je zaměřena především na činnost některých podniků.

Jak se mají k světu nová JZD

V této sekci nalezneme krátké zprávy z nově vybudovaných JZD. Zjistíme, jak v každém družstvu pokračují s pracemi, jaký závod plní plán podle očekávání, kde naopak mají problémy, nebo musí zvýšit produktivitu práce. V obci Nahořany mají za úkol osázet brambory na ploše 12 hektarů, v Račově rozšířili dřívější kravín, v Zálezlech se hledá brigádnická síla pro stavbu nového kravína.

Kapitoly ze starého Vimperka

Kapitoly ze starého Vimperka je jedna z prvotních rubrik novin. Vyprávění v každém čísle je nedokončené, čtenáři si musí na návaznost děje týden počkat. Autorem příspěvků je Jiří Barták. Postupně je v číslech představeno město Vimperk od historie po současnost.

První část informuje o geografické poloze Vimperka a o prvotním osídlení, na který měl vliv obchod na Zlaté stezce. Barták uvádí, že město leží v srdci šumavské krajiny, které se stala předlohou nejednoho spisovatele pro své dílo.

Povídka na pokračování

Povídka na pokračování se stala součástí tisku v roce 1957, do jisté míry nahradila rubriku Kapitoly ze starého Vimperka. Svými příspěvky obohacují noviny známí autoři i sama redakce. Ze spisovatelů zde nalezneme např. tvorbu Karla Klostermanna, který byl znám jako milovník šumavské přírody, která je v jeho dílech hlavním tématem tvorby. Otištěna byla i ukázka díla Ludvíka Aškenazyho či tvorba prezidenta Zápotockého. Ten přispěl svými úryvky z románu Bouřlivý rok.

Dopisy čtenářů

Redakce zavádí rubriku pro své čtenáře v roce 1955. V tisku se objevuje také pod názvem Hlasy čtenářů. Ti mohou zaslat do novin svůj názor a připomínku k již vydanému článku nebo se zeptat redakční rady na to, co je zajímavé. Pokud noviny dokážou najít na dotaz odpověď, rádi tak učiní. Jeden čtenář např. přišel s dotazem, proč se nekonala plánovaný estrádní večer s harmonikou ve Stachách, Čkyni a Štěkni, když ve Vimperku proběhl. Tady totiž účinkující umělec po svém vystoupení vybral honorář a do dalších obcí již nedorazil. V dalším případě děkuje JZD Zálezly redakci, za zveřejnění pěkného článku o činnosti družstva a za pozitivní hodnocení.

Kulturní okénko

V průběhu vydávání tisku se název sekce několikrát přejmenoval. Kulturní okénko vystřídal pojmenování Kulturní zpravodaj nebo Kultura na vesnici. Hlavní náplní rubriky je informovat širokou veřejnost o kulturním dění na Vimpersku. Píše se obvykle o pořádání výstav, divadelních představení, koncertů, školních soutěží, vernisáží nebo estrád. Ve Vimperku se např. uskutečnila série přednášek určená divadelním ochotníkům. Ty byly doplněny praktickými názornými příklady.

Víte, že?

Zmíněná rubrika je jednou z prvních, která se v novinách pravidelně opakuje. Najdeme ji v prvních číslech Vimperské pravdy. Krátké zprávy informují o týdenních novinkách z jednotlivých JZD. Nepřináší novinky světové, ale je vyhraněná pouze na místní sdělení. V pozdějších číslech ji nahradí rubrika Zajímavosti z okresu.

Tělovýchova a sport

V průběhu let je sportovní sekce několikrát přejmenována. Nazývá se buďto pouze Sport nebo Sportovní hlídka a již zmíněná Tělovýchova a sport. Ukazuje, komentuje a hodnotí pohybovou činnost jednotlivých sportovních odvětví na Vimperku. Přináší aktuality nejčastěji z ledního hokeje, kopané, stolního tenisu a míčových her.

Rozsudek

Rubrika nazvaná Rozsudek přináší rozhodnutí lidového soudu ve Vimperku a odvolacího soudu v Českých Budějovicích. Nabízí nám nahlédnutí do soudní činnosti. V některých vydáních se nazývá Jménem republiky. V novinách je otištěno platné rozhodnutí dopuštěného trestného činu. Většinou se objevují rozsudky týkající se trestného činu opilství, násilného napadení, vyhrožování či rozkrádání majetku.

Zajímavosti ze světa

V roce 1955 přichází redakce s novou rubrikou, která se nazývá Zajímavosti ze světa. Noviny nepřináší čtenářům v rubrikách pouze místní zprávy, ale pomocí krátkých sdělení se čtenáři dozvídají aktuality ze světového dění. V průběhu je název změněn na Daleké obzory, který vystihuje velkou vzdálenost od velkých velmocí. I světové aktuality se týkají především zemědělských témat: výstavbě nových kruhových kravínů v SSSR nebo o velmi starém pracovníkovi ze SSSR, který je i přes svůj vysoký věk stále v dobré fyzické kondici a pyšní se dobrým pracovním nasazením. Objevují se zprávy ale i z jiných míst: ze Španělska, které uznalo Tunisko, svoji bývalou kolonii, za nezávislý stát, nebo z Brazílie, která po návštěvě Československa ráda naváže s naší zemí obchodní kontakty zejména o vývozu bavlny a kukuřice a dovozu zemědělských a obráběcích strojů. Najdeme zde i zprávu o návštěvě francouzského ministra zahraničí, který se v Praze zastavil na zpáteční cestě z Moskvy.

Zajímavosti z okresu

Již jsem zmínila, rubrika navazuje na předchozí pojmenovanou Víte, že? Několikrát za dobu vydávání mění název na Pohotově z celého okresu, Novinky z okresu, v roce 1959 se rubrika jmenuje Perličky. Sleduje týdenní dění vimperského okresu a ve zprávách a sděleních jej krátce komentuje.

Poděkování

Sekce Poděkování nemá v novinách stálé místo, neobjevuje se z nich pravidelně. Jedná se o krátké a výstižné poděkování vyjádřené dvěma až třemi větami. Do rubriky většinou přispívají občané, kteří přišli o blízkého člověka a touto cestou děkují za projevenou upřímnou soustrast, rozloučení a účast na pohřbu. Jeden občan Vimperka děkuje prostřednictvím rubriky zdejší nemocnici za pobyt a za poskytnutí kvalitní lékařské péče.

Okénko ČSM

Okénko ČSM najdeme v tisku až na sklonku padesátých let. Informuje o činnosti organizace na území vimperského okresu, pomocí tisku je organizace propagována a zveřejňována. Sekce obsahuje několik krátkých sdělení a zpráv. Jedna ze zpráv nabízí členům ČSM výlety do zahraničí. Zájemci mohou vyrazit do Sovětského svazu či Maďarska. Další sdělení zveřejňuje soutěž tvořivosti mládeže. Zúčastnit se mohou jak soubory, tak i jednotlivci v určených věkových kategoriích. Měřit síly se bude hned v několika odvětví: sólový zpěv, duo, trio, hra na hudební nástroj, umělecký přednes, společenské tance, hra ve skupině, fotografická část a výtvarná část. V rubrice se dočteme i o pořádání společenských kurzů tance pro začátečníky i pokročilé, nebo o oslavách organizace ČSM konané na Kvildě. Zveřejněna je i příspěvek komentující mládí a elán našich dospívajících.

Život strany

Rubrika je jednou z nejnovějších, vzniká v roce 1960. Své pravidelné okénko si v tisku zavádí komunistická vládnoucí strana. Každý týden zde najdeme informace a novinky ze života a z činnosti zástupců a představených strany na Vimperku. Nalezneme zde zprávy o uskutečněných sjezdech, schůzkách, zasedání či jednání. Na pokračování se zde objevují vyprávění komentující minulá válečná léta před nástupem komunistů.

Co hrají naše kina

Již ze samotného názvu vyplývá hlavní náplň rubriky. Čtenáři zde zjistí, jaký program si jednotlivá kina připravila pro příznivce filmového světa. Uváděna jsou většinou kina Vimperk, Vacov, Horní Vltavice, Zdíkov Čkyně, Čestice, Stachy a Strážný. Pod názvem kina jsou zveřejněny filmy s časy, kdy budou promítány. V novinách tuto sekci najdeme také pod názvem Program kin.

Křížovka s tajenkou

Křížovku nenajdeme v každém čísle výtisku, většinou je přidávána do dvojčísla, kde je více prostoru. Redakční rada přináší čtenářům trochu zábavy a odreagování při luštění. Správné řešení tajenky je možno zaslat do redakce, která odmění knihou nejrychlejšího lušitele či lušitelku.

Poznáváme historii našeho kraje

Rubrika se poprvé objevuje v novinách v roce 1959. V každém čísle je v abecedním pořadí postupně představena jedna obec vimperského kraje. Zveřejněny jsou informace týkající se geografické polohy, podnebí, historie, obyvatelstva, zemědělství či zajímavosti vztahující se k dané obci. Ze začátku byla pozornost věnována obcím: Benešova Hora, Bohumilice, Bošice, Boubská, Čestice, Dobrš, Drážov, Dřešín a Dřešínek.

Nové knihy

V roce 1956 je do novin zařazena nová sekce pojmenovaná Nové knihy či Odborné knihy. Informuje čtenáře o novinkách na knižním trhu. Uveden je vždy název knižní publikace, autor, cena, stručný obsah, žánr i tipy, kde je možno ji zakoupit. V průběhu vydávání byly zveřejněny např. tyto tituly: Jan Neruda: Povídky malostranské, František Halas: Naše paní Božena Němcová, František Hečko: Dřevěná dědina, Vítězslav Nezval: Dnes ještě zapadá slunce nad Atlantidou.

Malý oznamovatel

Jedná se o nepravidelnou inzertní rubriku, kde čtenáři nabízí zboží ke koupi k prodeji či k výměně.

3.5. Charakteristika periodika Jitro

První ročník politického a stranického listu Jitro vzniká v roce 1950. V prachatickém archivu jsou k dispozici k prozkoumání pouze starší ročníky od roku 1956 až do roku 1960. K nahlédnutí mi byl poskytnut sedmý až jedenáctý ročník novin. Jedná se o společenský list reflektující aktuální společenské dění a život obyvatelstva na Vodňansku. Podtitul tisku zní: vesnické noviny Vodňanska. Každé číslo vzniká jednou týdně, obsahuje pouze dvě strany, cena za jeden výtisk činí 20 haléřů. Čtenáři mohli využít možnost předplatného. Půlroční cena byla ustanovena na 5,20 Kčs, celoroční na 10,40 Kčs. Výtisky zajišťovaly Jihočeské tiskárny s provozovnou v Písku. Vydavatelem byl Okresní národní výbor (ONV) Vodňany zastoupený zemědělským odborem. Tak jako ostatní tituly vycházející v padesátých letech, tak i Jitro bylo řízeno členy Národního výboru, místními zástupci Komunistické strany Československa a samotný výdej novin muselo povolit Ministerstvo informací. Hlavní náplň listu zajišťovaly články, krátké zprávy či sdělení a stálé rubriky. Největší pozornost je věnována novinkám a aktualitám ze zemědělského prostředí. Píše se o především o hodnocení zdařilých výsledků výroby, bilanci družstev za uplynulý rok, vyhodnocení nejlepších hospodářů jednotlivých družstev, zasedání a schůzí JZD a také o tom, jaké družstvo bylo za pozitivní výsledky odvedené práce pochváleno. Redakce novin se snaží v každém čísle povzbudit pracovníky, aby dosáhli ve svých oblastech co nejlepších výsledků.

Prvotní výtisk sedmého ročníku je představen 6. ledna 1956. Do čela redakční rady je zvolen pan Procházka. Titulní stranu novin tvoří název a podtitul tisku, pod ním je uveden ročník, číslo, místo, datum vydání a cena za jeden kus. V horním pravém rohu najdeme upoutávku nazvanou „Dnes čtěte“, jež čtenářům podává přehled nejzajímavějších článků v čísle. Ve zvláštním případě se v průběhu roku objevují i dvojčísla, ve kterých je počet stran zdvojnásoben. Články na úvodní straně jsou s větší či menší pravidelností doplněny ilustračním fotem. V průběhu roku mají v Jitru stálé místo rubriky: Zajímavosti ve zkratce, nacházející se na úvodní straně, Sportovní koutek, Program Jihočeského rozhlasu, Kulturní okénko, Z nových družstev, Nové knihy a Malý oznamovatel. V následujících letech se k nim přidávají další nové sekce. V šestnáctém dubnovém čísle přináší redakční rada svým příznivcům a odběratelům soutěž Jitra. Ta bude probíhat dva měsíce. V každém vydání mají čtenáři za úkol vyjádřit se co nejlépe na uvedenou otázku, kterých bude celkem osm a odpověď zaslat do redakce novin. Soutěž je určena především pro rolníky, družstevníky a pracovníky státních statků.

Účelem soutěže je získání většího přehledu o jarních pracích. Na nejlepší odpovědi čeká finanční nebo knižní odměna.

Osmý ročník listu ponechává stejnou grafickou úpravu i cenu. Novinkou je představení rubrik Perličky ze světa (v některých číslech Zajímavosti ze světa) a Reportáž. V červencovém vydání je v Jitru výrazně vytištěna zpráva, oznamující přerušení tisku z důvodu dovolené tiskárny: „Protože má naše tiskárna od 22. července dovolenou, noviny čtrnáct dní nevyjdou. Příští dvaatřicáté číslo Jitra vyjde opět 9. srpna. Počet čísel do konce kalendářního roku bude dodržen (52 čísel),“⁶⁵

Úvodní vydání devátého ročníku vychází hned v dvojčíslu 10. ledna 1958. K stávajícím rubrikám se připojují: Ze soudní síně, Poděkování, Vesnický filmový festival, Předpověď počasí a Z redakční pošty. Od 6. března je v novinách jako nový šéfredaktor uveřejněn Bohumil Toninger, jeho vedoucí pozice v listu ale netrvá dlouho, nakrátko je opět vystřídán Procházkou. V listopadovém vydání je pro čtenáře zveřejněna anketa. Týká se všech pracujících v zemědělské oblasti. Ti se mají vyjadřovat k tématu: význam kukuřice a náhradních krmiv. Redakce žádá příznivce novin o zaslání svých zkušeností v této oblasti. Každý uveřejněný příspěvek delší než dvacet řádků, obdrží krásnou knižní cenu.

Desátý ročník Jitra s sebou přináší mnoho změn. Dochází nejen opět ke vzniku dalších sekcí, ale mění se podtitul listu, rozsah i cena. Vznikají nové rubriky: Víte, že, Programy kin, Křížovka o ceny, Okénko pro ženy a Dopisy redakce. Od 8. října 1959 nese periodikum název: Jitro, okresní noviny Vodňanska, orgán Okresního výboru Komunistické strany Československa (OV KSČ) a rady Okresního národního výboru. Na přání široké veřejnosti je v zářijovém výtisku zveřejněno prohlášení redakce, která přislíbujíc z důvodu velkého zájmu čtenářů zvýšení počtu stran jednoho čísla. Místo pouhých dvou stran tak od října vychází Jitro ve čtyřstránkovém provedení, redakce s nadšením oznamuje, že noviny se stávají z vesnických okresními. Cena za jedno číslo se přirozeně zvýší na 40 haléřů. Předplatné na půl roku představuje 10,40 Kčs, ročně pak 20,80 Kčs. List se již netiskne v Písku, ale v jihočeském největším městě, Českých Budějovicích.

⁶⁵ Jitro, ročník VIII. číslo. 31, 1957, s. 2

Čísla jedenáctého ročníku vzniklá v roce 1960 obsahují některé zmiňované rubriky, žádná nově vzniklá se v tisku neobjevuje. Nemění se ani pozice šéfredaktora ani místo výtisku. Jitro se i nadále prezentuje jako zemědělský list doplněný rubrikami z ostatních společenských oblastí, které zajišťují pestrost tisku. Všechny zmíněné sekce se v průběhu vydávání listu prostřídávaly a měnily, noviny neměly tak veliký rozsah, aby umožňovaly zveřejnění všech rubrik najednou. Kulturní okénko a Sport nalezneme v Jitru nejčastěji.

Charakteristika jednotlivých rubrik (dle častého výskytu a důležitosti rubriky)

Z nových družstev

Z názvu již napovídá, že sekce je věnována aktualitám a novinkám, které se uskutečnily v jednotlivých JZD na Vodňansku. Představovány jsou většinou pozitivní a dobré výkony družstev, které jsou ze strany redakce chváleny. V každém čísle vydání je pozornost věnována pouze jednomu JZD.

Zajímavosti ve zkratce

Rubrika obsahuje čtyři až pět krátkých zpráv, které informují veřejnost o novém dění z místních obcí a měst. Zveřejňována jsou zemědělská, sportovní i kulturní témata.

Sportovní koutek

Sportovní koutek má v listu stále místo a objevuje se v každém vydání. Sleduje týdenní sportovní dění, výkony a výsledky sportovních soutěží. V podobě krátkých zpráv či sděleních komentuje aktuality a novinky sportu. Rubrika je doplněna ilustračními obrázky a to fotbalovým míčem a hokejkou. To znamená, že nejvíce informací sleduje a komentuje z oblasti fotbalu a ledního hokeje.

Kulturní okénko

Kulturní okénko má spolu se sportovním koutkem své stále místo v tisku. V každém vydání jsou krátkými čtyřmi až pěti zprávami uveřejněny aktuální novinky z kulturního života Vodňanska. Název samotné rubriky je obohacen ilustračními obrázky v podobě divadelní masky a knihy. Dozvíme se o konání kulturní akce, plánované návštěvy, výstavy, divadelního představení nebo koncertu. Sekce často informuje čtenáře také o činnosti místních knihoven.

Dopisy redakce

Zde je vyhrazen prostor pro příznivce a čtenáře Jitra. Ti posílají do redakční rady ohlasy na již zveřejněné články nebo prosby, připomínky či nápady pro budoucí příspěvky do novin. Vedení listu se snaží alespoň některé názory čtenářů v novinách uvést a pokusit se případná přání a změny uskutečnit. Nevýhodou je pouze dvoustránkový rozsah tisku, redakce tak nemůže reagovat na všechny komentáře.

Víte, že?

Rubrika nazvaná: Víte, že předkládá v každém čísle pouze jednu krátkou informaci, jak z místního, tak i celorepublikového společenského dění. Píše se např. o dopravní nehodě v Čičenicích nebo o zvýšeném zájmu o lístky na mistrovství světa v ledním hokeji.

Reportáž

Po vzniku rubriky v ní najdeme reportáž na pokračování nazvanou osm tisíc kilometrů Sovětským svazem. Autor rubriky vypráví čtenářům o putování sovětskou zemí, ukazuje zajímavá místa, krajinu, přírodu, mentalitu a styl života obyvatelstva východu. Celkem se jedná o třiceti tři pokračování, závěrečná část obsahuje obrázkovou přílohu s doplňujícími ilustračními fotografiemi. Obzvláště podrobně a barvitě je vylíčena návštěva mausolea, kde se nachází hroby Vladimira Iljiče Lenina a Stalina.

Okénko pro ženy

Redakční rada novin se rozhodla věnovat rubriku také zástupkyním něžného pohlaví. Zprostředkovány budou především novinky z toho, co zajímá naše ženy ve městě i na vesnici. Jedná se o zprávy z oblasti módy, vaření, péče o domácnost a děti. Uvedené činnosti odpovídají typicky stereotypním genderovým rolím ženy ve společnosti. Zpočátku samo vedení novin vybízí čtenářky k tomu, aby samy náměty příspěvků posílali do Jitra a pomáhaly tak se zavedením nové sekce. Redakce se chce dozvědět, o čem chtějí číst. První téma se týká životosprávy a stravování, Jitro představuje a uvádí jídelníček správné výživy, který je určen pro děti i dospělé. V dalších číslech nalezneme zdravé a jednoduché recepty vhodné pro každého.

Programy kin

Kulturní vyžití Vodňanska doplňuje další sekce nazvaná Programy kin. Jednotlivá města zveřejňují aktuální týdenní program filmových novinek, na které je možno se těšit. Se svojí nabídkou se prezentují především města a obce Vodňany, Netolice, Protivín, Bavorov a Drahonice.

Předpověď počasí

Každé číslo nového měsíce podává dlouhodobou čtyřtýdenní předpověď počasí. Čtyři týdny měsíce jsou stručně charakterizovány z hlediska srážek a teploty. Informace podává Hydrometeorologický ústav.

Ze soudní síně

Zde je vyhrazen prostor pro informace ze soudní činnosti lidového soudu ve Vodňanech. Objevují se zde většinou případy týkající se lehčích přestupků, většinou se jedná o krádeže a vloupání. Čtenáře mají možnost prostřednictvím tisku blíže se seznámit s případem. Uveřejněn je průběh soudního jednání.

Malý oznamovatel

Zmíněná rubrika se objevuje v novinách často a je velmi oblíbená u čtenářů. Ti mají prostřednictvím sekce možnost prodat zboží, o které již nemají zájem či naopak nové zboží získat. Inzeráty jsou psány jasnou, jednoduchou a stručnou formou. Malý oznamovatel nezprostředkovává pouze prodej a nákup, ale zveřejňují se zde i nabídky volných pracovních míst a pozic. Pro ukázkou uvádím následující příklady: v inzerci je zájem je především o koupi rodinných domků, prodávají se především motocykly.

Křížovka o ceny

Křížovku nalezneme v novinách pouze ojedinele, jedná se spíše o výjimku objevující se v tisku zřídka. Úkolem čtenářů je s pomocí legendy vylustit správnou tajenku a poslat ji do redakce novin. V dalším čísle je zveřejněn spolu s řešením výherce či výherkyně, který obdrží pěknou knižní cenu.

Perličky ze světa

Periodikum Jitro neinformuje pouze o místním dění, ale přináší v rubrice Perličky ze světa i novinky z celého světa. V podobě krátkých a stručných sdělení se čtenáři dozvídají, co se ve světě děje nového. Sekci je v listu vyhrazeno levé dolní místo titulní strany. Sdělení se týkají většinou zemědělských témat. Píše se především o aktualitách ze SSSR, Latinské Ameriky, Bulharska, Anglie, USA, Kanady, Německé spolkové republiky (NSR) a Německé demokratické republiky (NDR).

Program Jihočeského rozhlasu

Jihočeský rozhlas ukazuje v rubrice týdenní program svého vysílání. Uveden je ucelený přehled vysílacího plánu doplněný časovým rozmezím. Pokud rozhlas připravuje živé interviu s významným hostem, čtenáři se o tom prostřednictvím pozvánky v tisku jistě dozvědí.

Poděkování

S větší či menší pravděpodobností se v listu objevuje krátké poděkování zveřejněné redakční radou. Rubriku využívá zpravidla rodina, která přišla o někoho blízkého, a touto cestou chce poděkovat za projevenou upřímnou soustrast.

Nové knihy

Rubrika představuje aktuální knižní tituly na trhu, které si mohou zájemci zakoupit v knihkupectví. Pod názvem knihy je uvedena stručná charakteristika, jméno autora a cena.

Z redakční pošty

Redakční rada zveřejňuje v listu některé ze zpráv, které přicházejí do redakce s prosbou otisknutí. Většinou jde o reakci na již uvedený článek nebo o nový námět, jak list oživit.

Vesnický filmový festival

Sekce je v listu zavedena přechodně z důvodu konání zářijového vesnického filmového festivalu roku 1958, kterého se zúčastní vesnice okresu Vodňany. Místní družstevníci mají možnost shlédnout snímky naší i cizí produkce. Redakce zveřejňuje pokyny k organizaci ve třech číslech před konáním plánované a pořádané akce.

3. 6. Charakteristika periodika Prachatické noviny

První ročník Prachatických novin vzniká v roce 1928. Celý název listu zní: „*Prachatické noviny, nezávislý týdeník hájící kulturní, hospodářské, sociální a národní zájmy Čechů na Šumavě a v Pošumaví*“. Noviny nebyly zpočátku nástrojem žádné politické strany. Od 26. čísla druhé ročníku je periodikum přejmenováno na *Zájmy Pošumaví*. Změna názvu je zdůvodněna především tím, že noviny se chtějí zaměřit na širší čtenářskou veřejnost. V této podobě setrvává list až do roku 1938, kdy je vydávání novin zrušeno nacistickým režimem. List je opět obnoven v roce 1945. Po osvobození začínají Prachatické noviny opět vycházet s podtitulem „*List československého národního výboru*“. Noviny vítají radostnou zprávu konce války s nadšením a v listu je významná událost našich dějin značně oslavována. První číslo se tak nese v duchu nové éry a oslav osvobození. Široká veřejnost projevuje radost, že se lidé zbavili německého útisku a zlé doby. Jednotlivá čísla vznikají prvního a patnáctého dne v měsíci, čísla obsahují v průměru šest až osm stran. Cena činí 1,50 Kčs, později 2,50 Kčs. Pod názvem listu je v záhlaví uveden ročník, číslo, cena a datum vydání. Vlevo nahoře je vyobrazen symbol města, prachatický kostel. Noviny vycházejí pod vedením Místního národního výboru, který zastává funkci nejen vydavatele, ale i majitele. Odpovědným šéfredaktorem je zvolen V. Špatný. Dvakrát až třikrát ročně vychází dvojčíslo, které zdvojnásobuje počet stran. List informuje občany o nejnovějších počinech a změnách ve městě po ukončení těžkého období prachatických občanů. V novinách najdeme hned několik nových rubrik: Z činnosti MNV, Různé, Školství, Osobní, Sport, Z redakce, Hasičská hlídka, Obchod a živnosti a Hlídka svazu české mládeže. Na titulní straně je otištěn aktuální článek týkající se změn ve městě, závěrečná strana byla vyhrazena reklamní inzerci. První číslo poválečného listu reaguje na osvobození, takto: „*Po sedmiletém strádání v útisku a bezpráví nadešla chvíle našeho osvobození. Okamžik toužebně očekávaný a dalekosáhlého významu. Naši dosavadní utlačovatelé, nedbajíce zákona božího ani zákona lidskosti, uvrhli náš národ v područí své nezkrotné panovačnosti a ve svém úsilí po ovládnutí světa vyvolali druhovou světovou válku. Hitlerova třetí říše leží v troskách, před námi povstává nová doba.*

Naše milovaná vlast

republika Československá, slaví své vzkříšení“⁶⁶

⁶⁶Prachatické noviny, ročník I. číslo I. 1945, s. 1

V průběhu roku 1945 nalezneme v novinách s větší či menší pravděpodobností krátké sloupky, které informují stručně o novinkách ze života následujících obcí a měst: Prachatice, Bavorov, Čičenice, Husinec, Lhenice, Vlachovo Březí, Vodňany, České Žleby, Lažišťe, Volary a Svatá Máří. Na konci roku vychází poslední číslo Prachatických novin, vydávání listu je pozastaveno na dalších patnáct let. Březen 1960 přináší další první ročník tisku.

Úvodní březnové číslo Prachatických novin z roku 1960 vydává MV KSČ a MNV v Prachaticích. Prachatické noviny se mění z nezávislého listu na stranický list. Periodikum vychází pouze jednou měsíčně, cena jednoho výtisku činí dvacet haléřů. Rok 1960 přináší 10 čísel, noviny vycházejí dále pravidelně do roku 1962. Původní rozsah listu je snížen pouze na dvě strany, které jsou psány strojopisem. Rapidně ubylo i rubrik v novinách. V levém horním rohu titulní strany je vyobrazen městský znak města Prachatice. „*Na červeném štítě je stříbrný dvouocasý lev bez koruny, ve skoku doprava obrácený, a nad ním stříbrné zkřížené klíče zuby nahoru a ven obrácené.*“⁶⁷ Úvodní strana je rozdělena do dvou sloupců a obsahuje většinou projev k občanům a kulturní rubriku nazvanou Kulturní události. Na druhé straně je představena rubrika Sportovní zpravodaj, která se těší ze strany čtenářů velké oblibě. V průběhu roku najdeme v listu nepravidelně také rubriky: Zemědělské noviny, Víte, že a sekci s názvem Z našich závodů. Květnové speciální vydání oslavuje svátek práce a osvobození naší vlasti. K této příležitosti je v novinách otištěn článek z historie 1. máje v Prachaticích.

Charakteristika jednotlivých rubrik (dle častého výskytu v listu a důležitosti rubriky)

Z činnosti Městského národního výboru (MNV)

MNV informuje občany o plánovaných změnách ve městě i o aktuálním společenském dění. Objevují se zde veškeré sdělení pocházející z hlavního orgánu města. List obsahuje i stručné zprávy ze zasedání MNV a diskutovaná témata, které se na společné schůzi probíraly. Po osvobození byla ustanovena nová provozní doba obchodů, Němci ji měli samostatně upraveni, nakupovat mohli v době od tří do šesti hodin. Červencové číslo roku 1945 obsahuje speciální nařízení pro Němce, kteří musí být povinně označeni na levé paži žlutou páskou ve věku od patnácti let.

⁶⁷ http://www.prachatice.cz/n_symboly_znak.html

Tuto zprávu jsem již uvedla ve třetí kapitole, kdy jsem charakterizovala společenské události na Prachaticku v době po osvobození. Je patrné, že autor, ze kterého jsem vycházela, použil Prachatické noviny jako zdroj své práce.

Kulturní události

Kulturní události přinášejí upoutávky na pořádané kulturní akce na Prachaticku.

Osobní

Osobní rubrika podávala informace o uskutečněných sňatcích, píše se také o tom, kdo byl jmenován do nové funkce nebo naopak kdo vedoucí pozici ztratil. Můžeme se také dočíst o návštěvě významné osobnosti jak republikové tak i zahraniční.

Z redakce

Redakce novin žádá prachatické občany, aby oni sami pomáhali list tvořit, a posílali do něj aktuální zprávy a významné informace z obcí na Prachaticku. Prachatické noviny se chtějí stát zprostředkovatelem všech MNV v okrese. Za spolupráci děkuje vedení předem. Rubrika komentuje také odchod spolupracovníka redakce, který odešel do Prahy věnovat se vysokoškolskému studiu. V jednom čísle se redakce omlouvá čtenářům za velké množství tiskových chyb.

Z našich závodů

Rubrika přináší aktuální zprávy a informace především z průmyslových závodů. Na začátku roku 1961 bude spuštěna výroba v nově přistavené hale Jitona v Prachaticích. Další závody plánují výstavbu ve Vimperku a Lišově.

Školství

Uvedená sekce předkládá veškeré informace zahrnující oblast školství. V listu se můžeme dočíst, kdy se konají rodičovská sdružení nebo kdy je třeba odevzdat přihlášky na místní školy a za jakých podmínek bude žák či žákyně přijat/ta. V Prachaticích v roce 1945 existovaly následující typy škol: Reálné gymnasium, Odborná škola pro ženská povolání a Hospodyňská škola, obecná a měšťanská škola. Jedno z čísel oznamuje konání zápisu do Reálného gymnasia. Přihláška žáka musí obsahovat křestní list, osvědčení o státní příslušnosti nebo domovský list a vysvědčení z měšťanské školy. V rubrice se nacházejí i zprávy týkající se personálních změn Ministerstva školství a osvěty.

Obchod a živnosti

Z názvu jasně vyplývá, že zmíněná rubrika je věnována všem obchodníkům a živnostníkům. Podává zprávy o aktuálních předpisech a vydaných nařízeních. Po roce 1945 byla např. podle nařízení zemského národního výboru upravena provozní doba v obchodech, která byla platná pro celou zemi. Změna pracovní doby obchodů vstoupila v platnost 21. srpna 1945.

Sportovní zpravodaj, Sport

Sportovní rubrika se v listu neobjevuje od počátku vydávání, ale v novinách ji najdeme až v roce 1945. Nachází se před závěrečnou reklamní inzercí. V novinách se často zveřejňují prosby o její rozšíření, těší se tedy z čtenářské strany velkému zájmu a oblibě. Přináší aktuální výsledky nejvíce z těchto sportovních odvětví: kopané, lehké atletiky a ledního hokeje.

Různé

Rubrika Různé neobsahuje zprávy, které by byly laděné to stejného tematického okruhu, nalezneme zde spíše informace všeobecné. Píše se např. o nově zřízené autobusové lince, národní slavnosti pořádané na Náměstí Svobody, o cenném archivním materiálu, který získalo pro své účely a potřeby Městské muzeum nebo o oznámení Ministerstva financí, které uvádí, že marková měna přestane platit 31. července. 1945.

Víte, že

Sloupek nazvaný Víte, že zavádí redakce Prachatických novin až v říjnu 1960. Je charakteristický stručnými a výstižnými zprávami ze života města. Vedení novin vyzývá čtenáře, aby sloupek podpořili a posílali do redakce kritické připomínky a nápady a vylepšení z kulturní a hospodářské oblasti.

Zemědělské noviny

Nalezneme zde tipy a triky, jak se stát co nejlepším zemědělským pracovníkem. Samotní čtenáři zasílají do vedení redakce své osvědčené metody a radí ostatním, jak pracovat efektivně a co nejlépe.

Hlídka svazu české mládeže (SČM)

Hlídka svazu české mládeže sleduje aktuální zprávy z dění činnosti zmíněné organizace. SČM Prachatice promlouvá pravidelně ke čtenářům a předvádí uskutečněné změny. Do rubriky publikuje většinou mládež. V rámci organizace se pořádají především kulturní akce: veřejné kulturní podniky, vystoupení pěveckého spolku nebo recitační večer plný poezie. Prostřednictvím listu sekce děkuje za finanční dary věnované svazu české mládeže. V rámci této organizace jako samostatná složka vznikl odbor Junáka.

Hasičská hlídka

Rubrika Hasičská hlídka vzniká již ve třicátých letech a nahlíží do činnosti místního hasičského sboru. Předkládá informace o konané schůzi či přehlídce. Čtenáři se dozví také veškeré zprávy a komentáře z uskutečněných sjezdů a oslav nebo o úspěšném uhašení požáru a dobré práci místních aktérů. Profese hasiče je v listu velmi pozitivně představena, hasičský sbor je v případě vzniku požáru ihned v pohotovosti a je připraven zachraňovat lidské i zvířecí životy. Pomocí tisku se snaží samotní autoři rubriky zvýšit povědomí o tomto nebezpečném ale velmi záslužném povolání. Jedno z čísel roku 1945 informuje o znovuoobnovení hasičské činnosti v Prachaticích. Městský hasičský sbor se stal součástí celostátní organizace hasičské.

Reklamní inzerce

Reklamní inzerci je vyhrazena v listu závěrečná strana, přesto nalezneme reklamní letáky i na jiných stránkách v novinách. Možnost zviditelnění a nabídku služeb využívají v novinách následující podniky a obchody v Prachaticích: prachatická spořitelna, kadeřnictví Hodina, knihtiskárna L. Scheba, hostinec U Mauriců, koloniál Matěj Šimek, cukrárna Václava Kuneše a módní zboží František Rosenfelder.

3. 7. Charakteristika periodika Mladý budovatel

V padesátých letech vychází ve Vimperku časopis nazvaný Mladý budovatel. V prachatickém archivu je k nahlédnutí a k dispozici pouze lednové a únorové číslo roku 1952. Z tohoto faktu tedy nelze usoudit, kdy Mladý budovatel vznikl a jak dlouho jeho pravidelná publikace trvala. Časopis je měsíčníkem, který je vydáván redakčním kroužkem, 169. pionýrskou skupinou I. jednotné školy ve Vimperku. Periodikum je určeno především mladším čtenářům, mládežnické cílové skupině. Ti sami se spolupodílí na chodu časopisu a přispívají do něho svými náměty a nápady.

Na titulní straně lednového čísla je otištěno následující heslo: „*S rokem dvaapadesát, nový přišel mezi nás, budovatel mladý, vstupte v jeho řady*“.⁶⁸ Časopis nabádá prostřednictvím titulní strany listu přimět co nejvíce čtenářů, aby se přidali k pionýrské jednotě a rozšířili tak počet nových členů o co nejvíce. Přináší také optimistickou vizi, že s novým rokem se vše podaří a každý člověk bude v životě úspěšný. Z výroku lze předpokládat, že časopis vycházel i v předchozích letech. Tento údaj ale není nijak ověřitelný, jedná se spíše o domněnku. Pod heslem se nachází číslo časopisu a místo jeho vydávání. Obě čísla obsahují shodně osm stran, které jsou doplněny ilustračními obrázky pro zpestření listu. Titulní i závěrečná strana je vyobrazena kresbou, na které se objevují mladí chlapci a dívky, kteří představují členy pionýrské jednoty. Lednové číslo oznamuje konání Okresní konference ČSM, která se uskuteční v termínu 26 - 27. ledna 1952. Únorové vydání připomíná také převrat z roku 1948 a vítězství komunistické strany. Nabádá k lepšímu životu, trvalému míru a k budování socialismu v naší zemi. Mladý Budovatel prezentuje hned několik rubrik: Co se stalo, Tělesná kultura, Minulost a dnešek Vimperka, Čtenáři spolupracují a Práce pionýrů.

Charakteristika jednotlivých rubrik (dle častého výskytu v listu a důležitosti rubriky)

Co se stalo

Ze samotného názvu rubriky jasně vypovídá, že se zaměřuje na významná fakta a výjimečná data. Sekce je vedena heslovitě a nalezneme zde výčet dat v daném měsíci, kdy časopis vyšel, a k tomu přehled zajímavých událostí. Zpravidla se informuje obvykle o narození či úmrtí známé osobnosti nebo o významné události, která se udála či o vzniku nové organizace.

⁶⁸ Mladý budovatel, číslo I. 1952, s. 1

Prezentovány jsou především osobnosti české a ruské národnosti. Pro představu uvedu několik příkladů z únorového čísla:

1. února 1882 se narodila Marie Majerová, česká spisovatelka, novinářka a překladatelka. 10. února 1837 zemřel Alexandr Sergejevič Puškin, velká osobnost ruského básnictví. 2. února 1943 se dovršila definitivní porážka nacistických armád u Stalingradu. Rok 1923 informuje o vzniku Gruzínské sovětské socialistické republiky. V roce 1907 pak zemřel významný ruský vědec a chemik Dimitrij Ivanovič Mendělev. Rubrika také vzpomíná na datum 4. února 1820, kde se ve Vídni narodila významná česká spisovatelka Božena Němcová, která se proslavila především svým dílem Babička.⁶⁹

Tělesná kultura

Tělesná kultura komentuje zprávy a novinky nejen ze sportovní činnosti pionýrské jednoty, ale i sportovní výkony a události celorepublikové i evropského rázu. Lednové číslo zahrnuje zprávu o konajícím se mistrovství SSSR v ledním hokeji, kde se ve finálové skupině prvního kola střetlo Dynamo Moskva s týmem CDSA., které zvítězilo těsným výsledkem 3:2. Únorové číslo naopak píše o konání místního turnaje ledního hokeje ve Vimperku. Rubrika také obsahuje zprávu o lyžařských závodech pionýrů a výsledky ve všech věkových kategoriích: mladší a starší děvčata a mladší a starší chlapci. Je přirozené, že se v těchto zimních číslech objevuje právě sportovní odvětví ledního hokeje a lyžování.

Minulost a dnešek Vimperka

Uvedená sekce pojednává o historii města Vimperk. Jedná se o vyprávění na pokračování, každé číslo obsahuje pouze několik řádků. Hrad města tyčící se na skále je symbolem Vimperka. Mluví se také o panovnických rodech, které ve městě vládly, a o období husitství.

Čtenáři spolupracují

Rubriku Čtenáři spolupracují, vytvářejí členové pionýrské jednoty sami, a podílejí se na jejím chodu. Píše se především o plánovaných akcích a o událostech v rámci jednoty, které se již odehrály a měly kladný ohlas ze strany široké veřejnosti. V měsíci únoru je zveřejněn článek týkající se otevření nové pionýrského domu. Někteří členové přišli pomáhat se závěrečnými pracemi, aby činnost domu mohla být obnovena co nejdříve.

⁶⁹ Mladý budovatel, číslo I. 1952, s. 2

Lednové číslo zahrnuje zprávu o konání Mrázkové besídky v rámci jednoty. Pozvána na akci byla široká veřejnost, připraven byl i bohatý kulturní program.

Pionýři pracují

Sekce obsahuje krátké zprávy z činnosti I. až VI. oddílu pionýrské jednoty.

4. Obsahová analýza uvedených periodik

Následující kapitola má za úkol je představit hlavní témata, která se v listech, objevují a také objasnit, jakým způsobem jsou prezentovány čtenářům. Analyzováno bude všech sedm listů práce: Junák Šumavy, Šumavský hraničář, Zlatá stezka, Vimperská pravda (Dnešní Šumava), Jitro, Prachatické noviny a Mladý budovatel.

„Obsahová analýza je kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu. Obsahová analýza se může zabývat právě tak obsahem sdělení, jako jeho formou, autorem i adresátem takového sdělení“.⁷⁰

Junák Šumavy

Po druhé světové válce se probouzí velká vlna zájmu o tematiku skautingu. Proto i na Prachaticku vzniká v roce 1945 a 1946 Junák Šumavy, časopis, který se věnuje právě všem skautkám a skautům. Snaží se získat více čtenářů, příznivců a obdivovatelů. List je vydáván ještě před únorovým převrácením 1948, jedná se proto o periodikum ještě nestraničné a nepolitické. Neobjevuje se v něm propaganda ani cenzura. Časopis především apeluje na samotné čtenáře, aby se podíleli na chodu Junáka také oni sami.

Najdeme zde většinou povídky a příběhy z přírody, rady, jak má správný skaut vypadat, jak by měl vystupovat a chovat se k ostatním, jakou by měl mít povahu a vlastnosti. Časopis je doplněn informacemi a novinkami z činnosti jednotlivých oddílů. Protože je list určen pro mladší populaci, jsou zprávy sděleny většinou srozumitelně, stručně a jasně. Nezapomíná se ani na oběti války a každé číslo obsahuje uctění památky padlým v boji v písni či básni. Následující ukázka pochází z básně, nazvané Památce mrtvých hrdinů:

„Dobrován boj, konec krvavý

odložil kosu. Křížek u hlavy.

V travnatých rovech tiše dřímají

tisíce těch, kteří se nevracejí.

Březové háje nad nimi šumějí, a naše vzpomínky k nim spějí.“⁷¹

⁷⁰ Disman, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost, Praha: Karolinum 2008, s. 168

Redakce časopisu sděluje, že je potěšena, že do ní přichází stále více povídek, které vytvořili sami čtenáři a ti prosí o otisknutí v časopisu. Junáka obohacují básně i písně, které jsou určeny pro potěšení a dobrou náladu. Celkově časopis působí pozitivním dojmem a lze z něho vycítit, jak se z něho těší redakce i čtenáři a snaží se, aby vypadal co nejlépe a každé číslo bylo co nejlepší.

Šumavský hraničář

Šumavský hraničář je další periodikum, které neexistovalo v průběhu války ani před jejím vypuknutím, ale po roce 1945 se stává novým titulem v prachatickém okrese. Na rozdíl od Junáka Šumavy se nejedná o monotematicky založený list, ale o periodikum které každý týden předkládá občanům stručnější zato všeobecnější informace ze všech možných oblastí společenského života. První tři ročníky vznikají ještě před rokem 1948, ale ročník 1957 již řídí redakční rada složená ze zástupců KSČ. První čísla prvního ročníku oslavují, tak jako většina ostatních listů osvobození a konec války. Ze článků i jednotlivých sdělení je cítit pozitivní naladění a velká očekávání lepší budoucnosti. Do redakce chodí dopisy od čtenářů, kteří se také chtějí vyjádřit k tomu, že občané jsou opět svobodní. Kromě politických témat se v novinách objevují i články týkající se kulturního života, sportovní činnosti, představení šumavských měst v rámci jejich historie i novinky ze zemědělské a průmyslové činnosti.

Ročník 1957 přináší mnoho změn. Šumavský hraničář výrazně snížil počet stálých rubrik a již není tolik obsáhlý jako v minulých ročnících. Na úvodní straně listu každého čísla nově zavedeno heslo, které má podpořit a povzbudit občany ve své práci v rámci budování společné socialistické vlasti. Jedno z hesel např. zní takto: „*V pevné jednotě strany a lidu za plnění a překročení úkolů druhého roku 5 LP*“.⁷² Z výroku je patrné, že se list více zaměřuje na to, aby občané dosáhli velmi dobrého pracovního výsledku a na pracovišti plnili úkoly a nasazením. Více je v listu vytvořen prostor pro zemědělské články. Témata jako sportovní činnosti a kulturní vyžití jsou stálicemi v jakémkoli titulu novin. Objevují se v rubrikách ve všech číslech. Šumavský hraničář jako jeden z listů představuje novinku v oblasti rubrik a to Šumavského oznamovatele.

⁷¹ Junák Šumavy, ročník I. číslo 11. 1945, s. 4

⁷² Hraničář, ročník VII. č. 1, 1957, s. 1

V listu je vyčleněn prostor pro čtenáře, kde mají možnosti určitou věc koupit, prodat případně vyměnit za jinou. Objevuje se také zajímavá možnost seznámit se a získat nového známého či přítele do nepohody.

Zlatá stezka

Vlastivědný časopis Zlatá stezka je jeden z mála listů, který byl obnoven po válce v roce 1946. Již existoval v roce 1927, kdy vzniklo první číslo časopisu. Překonal tak delší období nepublikování a znovu se zařadil mezi vydávaná periodika. Od roku 1946 vzniká do konce roku 1949. Ze strany čtenářské veřejnosti byl ohodnocen velmi pozitivně. Zlatá stezka je originální formátem A5, ostatní zkoumané listy jsou vydávány pouze ve formátu A4. Časopis je charakteristický odbornějšími informacemi, historickými články, legendami, pověstmi i mýty. Zlatá stezka prezentuje významnou středověkou obchodní cestu, na které probíhal obchod se solí. Název listu tak prezentuje, že časopis představuje příspěvky a články sahající k minulosti, dávným dobám. Předkládá historii známých šumavských měst, básně, ale i hádanky a rébusy určené těm nejmenším čtenářům. Do časopisu přispívala řada významných osobností v čele s již zmiňovaným Josefem Brožem.

Vimperská pravda (později Dnešní Šumava)

Periodikum Vimperská pravda vychází od padesátých let ve Vimperku v rámci Okresní komise pro zemědělskou výrobu a výkup. Tematicky najdeme v novinách nejvíce příspěvků ze zemědělské oblasti, lze tedy konstatovat, že Vimperská pravda je listem zemědělským. Neznamená to ale, že by se neobjevily články z jiných společenských oblastí.

Periodikum je doplněno rubrikami, které informují o aktualitách a zprávách ze sportu, kultury, politického dění, dění ve světě i doma. List nezapomíná na významné historické události a svátky. Komunistická strana využívá tisk pro svou propagaci a zavádí rubriku nazvanou Život strany. List působí uceleným dojmem, čtenář by mohl nabýt pocitu, že vše je pozitivní a ubírá se tou správnou cestou. Prezentovány jsou především kladné a pozitivní zprávy, o nepovedených záležitostech list širokou veřejnost neinformuje a nezmiňuje je.

„List velmi často informuje o výsledcích zemědělské výroby jednotlivých JZD:

Nejlepší obce v plnění mléka: Masákova Lhota 145,8%, Zdíkov 126,9%, Kunžvart 108,3%, Úbislav 104,3%, Vacov 103,2%, Vimperk 102,3%, Rohanov 100,2%.

Nejlepší obce v plnění vajec: Úbislav 122,9%, Šumavské Hoštice 112,1%, Malenice 108%, Vacov 107,9%, Vlkonice 106,2%, Radhostice 103,6%.“⁷³

Jitro

Periodikum Jitro prezentuje typický zemědělský list padesátých let minulého století. Noviny v podtitulu nesou název vesnické noviny Vodňanska, což znamená, že Jitro lze považovat za závodní vesnické noviny, které za hlavní náplň listu považují práci a plnění podmínek v rámci JZD. Na první pohled je viditelné, že zemědělské články představují hlavní tematiku celého listu. Objevují se zde ale rubriky, které komentují i jinou než pouze zemědělskou problematiku. Novinky a aktuální dění je čtenářům předloženo s nadšením až senzací. Jitro jako jediné noviny podává v rubrice Předpověď počasí výhledové zprávy měsíc dopředu. List nezapomíná ani na ženy a vyhrazena je pro ně sekce, ve které nalezneme tipy a rady z oblasti správného stravování, módy a péče o ty nejmenší, děti. Jitro se ve své době stalo velmi oblíbeným týdeníkem, o čemž svědčí dopisy do redakce, kde čtenáři práci celé redakční rady ocení a pochvalují.

Prachatické noviny

Prachatické noviny existovaly ještě před druhou světovou válkou, první ročník vznikl v roce 1928 a jednalo se o nezávislý týdeník. List si uchovával ve městě i v okolí velkou tradici. Po osvobození je periodikum opět v roce 1945 obnoveno, což znamená, že se oblíbené noviny vrací ke svým čtenářům a obdivovatelům. Tématem číslo jedna je přirozeně osvobození a konec nadvlády Němců v ulicích. Titulní strany jsou přímo zavaleny zmíněnou tematikou. Články a příspěvky jsou plné radosti, veselí, nadšení a euforie. V roce 1960 vzniká další první ročník Prachatických novin, který je ale již vydáván Městským výborem Komunistické strany Československa v Prachaticích.

⁷³ Vimperská pravda, ročník IV. č. 17-18, s. 5

Mladý budovatel

Na začátku padesátých let minulého století vznikl ve Vimperku časopis Mladý budovatel, který byl vydáván redakčním kroužkem, 169. pionýrskou skupinou I. jednotné školy ve Vimperku. Již z názvu listu vyplývá, že časopis byl určen především pro socialistickou mládež, která měla za úkol vyrůst ve zdravé silné a sebevědomé jedince, kteří učiní něco významného a užitečného pro svoji vlast. List se věnuje činnosti jednotlivých pionýrských oddílům i významným osobnostem a událostem, podává tak nové informace a podílí se na rozšíření vzdělanosti mládeže.

Závěr

Předkládaná diplomová práce si kladla za hlavní cíl podat přehled o jednotlivých periodikách, která se v období po druhé světové válce do konce padesátých let minulého století pravidelně objevovala na území prachatického okresu. Je důležité zmínit, že politické, historické i kulturně-společenské události měly velký vliv na místní tisk a je přirozené, že se v něm objevovaly. Právě tisk sloužil tehdejšími obyvatelům jako hlavní zdroj informací. Historické události byly rozhodující pro vývoj českého tisku po roce 1945. Jelikož Postupimská konference rozhodla o odsunu sudetských Němců, po válce došlo buď k odsunu, nebo většina německých rodin uprchla ještě dříve. Znamená to tedy, že analyzován a charakterizován mohl být pouze český tisk.

Od poloviny čtyřicátých let do konce padesátých let minulého století na Prachaticku vycházely týdeníky: Šumavský hraničář, Vimperská pravda, Jitro, Prachatické noviny, a měsíčníky Zlatá stezka, Junák Šumavy a Mladý budovatel. Potvrdilo se pravidlo, že noviny vycházejí zpravidla častěji než časopisy, které se věnují často jedné konkrétní tematice, noviny informují všeobecně. Deníky se neobjevovaly, náklady na jednotlivá čísla byly příliš vysoké.

Prachatické noviny a Zlatá stezka jsou dvě periodika, která byla obnovena i po válce a uchovala si tak mezi širokou veřejností oblibu a tradici, ostatní listy vznikly po roce 1945.

U listů, jež vznikaly ve čtyřicátých i následně padesátých letech, je vidět zásadní změna v tisku po vítězném komunistickém únoru 1948. Šumavský hraničář a Prachatické noviny se změnilly z nezávislých listů na politické a stranické listy, kde je velmi cítit silná cenzura a propaganda Komunistické strany Československa, která v redakčních radách listů měla své zástupce.

Vimperská pravda a Jitro pak prezentují typické okresní zemědělské noviny, vzniklé v padesátých letech, kde je za hlavní náplň považováno plnění povinností a úkolů v rámci zemědělské výroby JZD.

Téma diplomové práce ještě dosud nebylo nikdy zpracováno, byla bych proto ráda, kdyby se pro někoho stalo přínosným, zajímavým a obohacujícím materiálem.

Domnívám se, že v rámci učitelské praxe by bylo velmi dobré seznámit žáky 2. stupně základní školy s dobovým tiskem a ukázat jim konkrétní podobu tehdejších novin. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost nebo v předmětu Mediální výchova by mohly být noviny velmi dobře využity. Žáci sami by se přesvědčili, jak historické události, které se vyučují ve školních lavicích, zprostředkovaly noviny jako masové médium. Do jaké míry tisk komentoval historické a politické události, které se odehrály. Jak se mluvilo např. o tématice osvobození, únorovém převratu 1948, jaká atmosféra a nálada se dala z tisku vyvodit. Může dojít k případu, kdy se žáci 2. stupně základní školy k tématice druhé světové války nedostanou a látku nestihnou probát, což bývá častým problémem českého školství. Samotný tisk bych ale v hodinách využila spíše jako doplňující obohacující materiál, než jako základní pomůcku ve výuce.

Summary

This thesis set as its target to present the general knowledge of particular periodicals, which were, since the period after the Second World War till the end of the fifties of the last century, periodically published in the area of Prachatice district. It is important to mention that the political, historical and cultural-social events have highly influenced the local press, and it is natural, that they were described in it. Just the press has served to the then inhabitants as a main source of information.

The historical events were decisive for the development of the Czech press after 1945. Because the Postdam Conference decided about the Sudeten Germans displacement, most of the German families were displaced or ran away before it. It means, that only the Czech press could be analysed and characterized.

The weekly newspaper „Šumavský Hraničář“, „Vimperská pravda“, „Jitro“, „Prachatické noviny“, and the monthly magazines „Zlatá stezka“, „Junák Šumavy“ and „Mladý Budovatel“, were published since the mid-forties till the fifties of the last century. It was affirmed the rule, that newspaper are published more than magazines, that are rather focused on one concrete topic, whereas newspaper inform generally. The diaries were not published because of their costs.

„Prachatické noviny“, and „Zlatá stezka“, are two periodicals that were renewed after the war and have maintained the popularity and tradition among the general public. The other papers were created after 1945.

After the victorious communistic February 1948, we can see the essential change in press, especially in the case of papers which were published in the forties and the fifties of the last century. „Šumavský Hraničář“ and „Prachatické noviny“ were changed. They were independent but became the political and partisan papers, where the strong censoring and propaganda of the communistic party of Czechoslovakia, which members were also in the editing of papers, were highly in the eyes.

„Vimperská pravda“ and „Jitro“ represent the typical district agricultural newspaper created in the fifties., where discharge of obligations and tasks within the agricultural production JZD (United agricultural cooperative) , was the main content.

The topic of this thesis has never been worked, that is why I would be pleased, if it will become a helpful, interesting and enriching material for someone.

I think that within the teaching practice, it would be really efficient to introduce the period press to the students of second degree of primary schools, and show them the concrete form of then newspaper. In the educational area “Human and society” or concerning the subject “Medial education”, the newspaper could be well utilized.

Students themself will become convinced, how the historical events which are taught in school, were represented by newspapers as the mass medium. To what extent the press commented the historical and political events that happened.

How e.g. the topic of the emancipation, February putsch of 1948 was spoken, which atmosphere and mood could be deduced from the press. It could happen that students of second degree of primary school will not reach or finish the topic of the Second World War, which is the frequent problem of the Czech education system.

During the teaching, I would use the press more likely as a supplementary enriching material than the basic teaching aid.

Použité zdroje

Literatura

BEDNAŘÍK, Petr. *Český tisk v letech 1945-1948*. In Končelík, Jakub. - Köpplová, Barbara. - Prázová, Irena. - Vykoukal, Jiří.: Rozvoj české společnosti v Evropské unii III, Média, Teritoriální studia. Praha 2004.

BEDNAŘÍK, Petr. – CEBE, Jan. *Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950*. Sborník Národního muzea v Praze, řada C-Literární historie. 2008, roč. 53, č. 1-4.

BEDNAŘÍK, Petr. – JIRÁK, Jan. – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií*, Praha Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-0139-7.

FENCL, Pavel a kol. Prachatice. Město Prachatice, 2005.

JIRÁK, Jan. – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*, Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

KONČELÍK, Jakub. *Média v poválečném Československu*. In Mediální studia, roč. 2 (2007)

KONČELÍK, Jakub. – VEČEŘA, Pavel. – ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*, Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

KUKLÍK, Jan. KUKLÍK, Jan. ČORNEJ, Petr. *Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy: nejnovější dějiny*. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2005. ISBN 80-7235-175-3.

Prachaticko očima kronikáře. Prachatice: Okresní vlastivědné muzeum, 1986.

Prachaticko. Prachatice: Okresní národní výbor Prachatice, 1979.

VÍŠEK, Jan. Prachaticko. Praha: ČTK – Pressfoto, 1980.

STARÝ, Václav. *K Dějinám časopisu Zlatá stezka*. In Vodňany a Vodňansko: Tisk prachatického archivu, 1992.

ŠANTORA, Roman. *Skautské století*, Praha: Junák - TDC ; Mladá fronta, 2012. ISBN 978-80-86825-72-4.

TOMEŠ, Josef. *Slovník k politickým dějinám Československa*, Praha: Budka, 1994. ISBN 80-901549-2-1.

30 let budování socialismu v okrese Prachatice. Prachatice: OV KSČ a ONV Prachatice, 1975.

Prameny:

SOkA Prachatice. Jitro 1956 – 1960.

SOkA Prachatice. Junák Šumavy 1945 -1946.

SOkA Prachatice. Mladý Budovatel 1952.

SOkA Prachatice. Prachatické noviny 1945, 1960.

SOkA Prachatice. Vimperská pravda 1950 – 1960.

SOkA Prachatice Šumavský Hraničář 1945 – 1947, 1957.

SOkA Prachatice Zlatá Stezka 1946 – 1949.

TOUPALÍK, Jan. *Vyprávění o starobylém a novodobém městu Prachatice*. 1978 (strojopis, archiv Městského muzea v Prachaticích)

VAČKÁŘ, Martin. *Prachatice v letech 1938 až 1945*. 1988 (strojopis, archiv Městského muzea v Prachaticích)

Internetové zdroje:

http://www.prachatice.cz/n_symboly_znak.html

http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pt

Seznam příloh

Junák Šumavy – titulní strana

Šumavský hraničář – titulní strana

Zlatá stezka – titulní strana

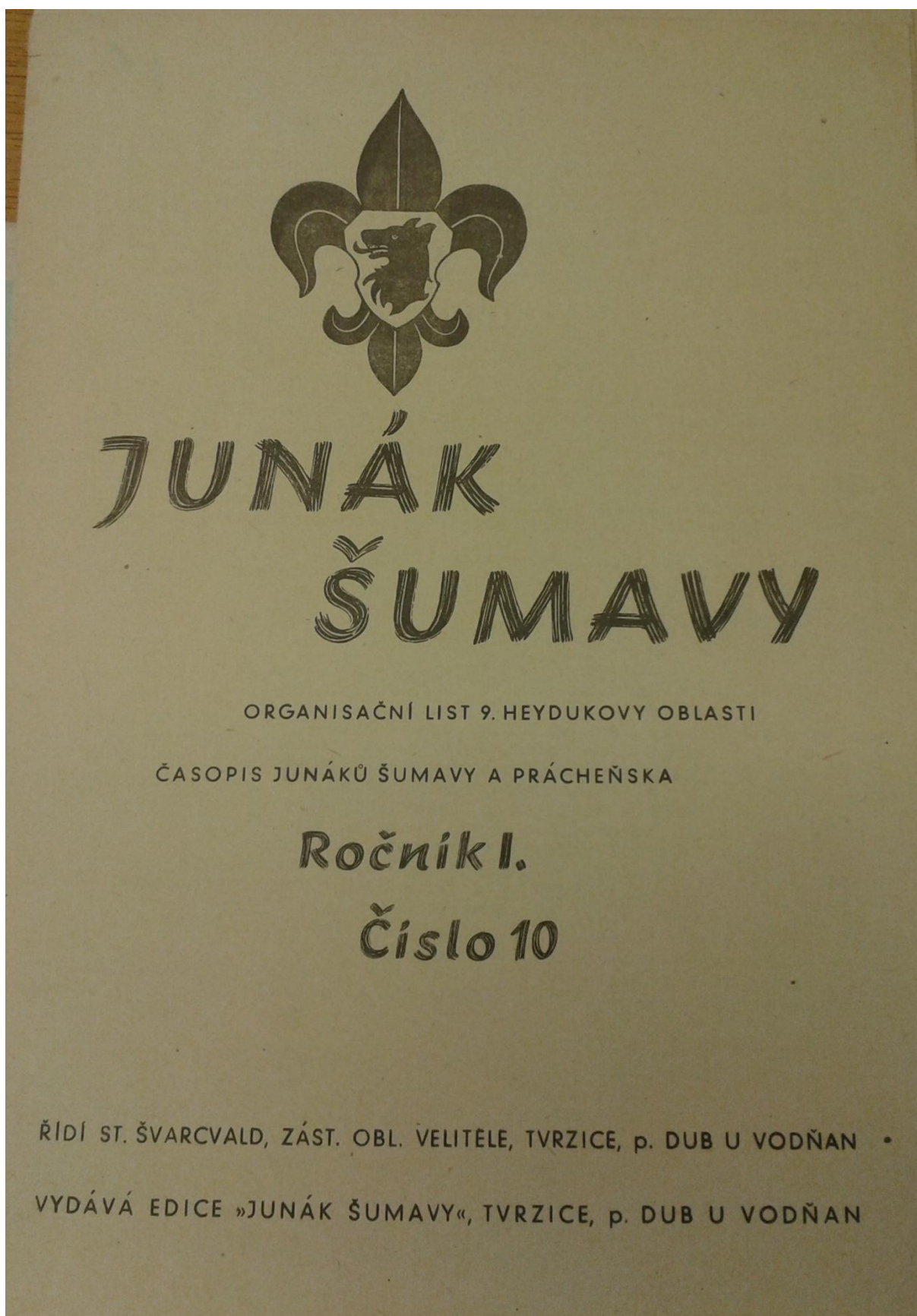
Vimperská pravda – titulní strana

Jitro – titulní strana

Prachatické noviny – titulní strana

Mladý budovatel – titulní strana

1 Junák Šumavy – titulní strana

2 Šumavský hraničář – titulní strana

Hraničář

TÝDENÍK RADY ONV V PRACHATICÍCH

PRACHATICE 5. I. 1957	Cena 20 haléřů	Ročník VII. Číslo 1
-----------------------	----------------	---------------------

*V pevně jednotě strany a lidu
za splnění a překročení úkolů
druhého roku 5LP*

Kupředu za vítězství socialismu

Josef Machek, vedoucí tajemník OV KSČ

Dokončili jsme úspěšně rok 1956, rok, v němž jsme dosáhli opět významných vítězství. Pod vedením Komunistické strany Československa a vlády Národní fronty plnili náš pracující lid v tomto roce s úspěchem úkoly státního plánu rozvoje národního hospodářství a socialistické výstavby naší vlasti.

Máme právo dnes s hrstí přehlízet dosažené výsledky. V roce 1956 opět vzrostla průmyslová i zemědělská výroba, zvýšila se hospodářská síla a upevnila obranyschopnost naší republiky. Z práce dělníků, mistrů, techniků a inženýrů vyrůstala nová díla, která jsou trvalým památkovým činorodé práce lidí, bojujících za blaho a štěstí své země. Rovněž tak na našem okrese závody Jitona, JZD, Český křišťál Lenora, OPK, OSP, Šumavan, ČSSS železničářů, pracovníci ČSAD i dalších závodů se na těchto výsledcích nemalou měrou podílejí.

Podobně v zemědělství jsme dosáhli, díky obětavé práci družstevníků, rolníků a za pomoci dělníků významných úspěchů. Průběhem roku 1956 mali a střední rolníci v obcích Vadkově, Jámě, Třešňovém Újezdě, Hřbovce, Nebahovech, Ratiborově Lhotě, Javorníci a Kejčejně založili JZD a další JZD jako na příklad Hracholusky, Měňovice, atd. rozšířili podstatně členskou a půdní základnu.

I po stránce výrobnosti zaznamenala JZD v roce 1956 významných úspěchů. Hektarové výnosy i užitkovost hospodářského zvířectva se podstatně prodlou roku 1955 zvýšila. Stoprocentním plněním povinných dodávek a hlavně vysokým plněním státního náuku se významnou měrou naše JZD podíli na splnění okresního úkolu ve výkupu obilí, hrambor, hovězího masa, vaječ atd., ale i na plnění dodávek mléka, vepřového masa, protože plnění těchto produktů u celé řady soukromých hospodářských rolníků zvláště vázne.

Dosavadní hospodářské výsledky JZD plně ukazují správnost směrnic, vytyčené X. sjezdem Komunistické strany Československa, že bez přebudování vesnice na vesnici socialistického nelze socialismus v našem státě vybudovat.

Jednotná zemědělská družstva se stávají za stále účinnější podpory strojních a traktorových stanic vzorem socialistické zemědělské velkovýroby a zároveň s růstem průmyslové výroby jsou vytvářeny pevné podklady pro neustálé zvyšování hmotné a kulturní úrovně všech pracujících.

Dokladem toho je i na našem okrese bohaté zásobování trn samotná koupěschopnost pracujících, která oproti roku 1955 se zvýšila o více než 20 proc. Dále je možno ukázat širokou výstavbu nových bytů, rozšiřující se síť škol, kulturních a zdravotních zařízení atd.

Nevýčerpateľné schopnosti a

výstavbě republiky a stále rostoucí převaha mírových sil ve světě, umožňují, a bychom dnešním dnem nastoupili všichni hrdě a s vlasteneckým nadšením do druhého roku druhého pětiletého plánu, ve kterém dále vzroste průmyslová i zemědělská výroba a dále se obohatí život pracujících.

Na našich závodech bude hlavní úkol spočívat v tom, aby vedle rovnoměrného a přesného plnění vyšších úkolů bylo hlavně dosaženo maximální efektivity hospodář. výsledků. Toto musí být dosaženo především zvyšováním společenské produktivity práce, snižováním především materiálních nákladů, maximální úsporou uhlí, elektrické energie, pohonných hmot, snížením zmetkovitosti, dodržováním a využíváním pracovní doby, dodržováním mzdových fondů a plným využíváním všech ekonomických pák pro zvýšení materiální zainteresovanosti všech pracujících na zlepšení výroby.

Úkolem družstevníků, drobných a středních rolníků, pracovníků STS a ČSSS bude zvýšit v roce 1957 celkovou produkci zemědělské výroby minimálně o 10 proc. K tomu bude třeba využít všech možností a prostředků, které poskytují naše lidově demokratické zřízení. Hlavním prostředkem k dosažení vysoké intenzity zemědělské výroby je socialistická velkovýroba, jsou jim dobře hospodářské JZD.

Okresní vňbor KSČ a plenum ONV vytýčilo úkol, aby do zahájení jarních prací hospodařila JZD v našem okrese alespoň na 60 proc. zemědělské půdy. To znamená, aby se oproti dosavadnímu stavu rozšířila členská a půdní základna JZD zhruba o 100 proc. Plnění tohoto úkolu bude klást vedle velkých nároků na práci STS, hlavně velké nároky na investiční výstavbu JZD, která se bude pohybovat kolem 15 milionů korun.

To jsou ve zkratce naše hlavní úkoly v tomto roce. Stanovit tak vysoké úkoly pro tento rok umožňuje především vysoká politická aktivita pracujících, kteří překročili hospodářské plány v loňském roce a ukázali další rezervy pro růst výroby. S menšími úkoly by to bylo sice snazší a pohodlnější, ale pak by upevnování obranyschopnosti naší země a zvyšování životní úrovně, zkrátka celý náš postup k socialismu byl pomalejší. Kdo by si něco podobného mohl přát? Jenom nepřátelé našeho lidu, jak jsme se již mnohokrát přesvědčili. Proto zvýšené úkoly v roce 1957 — i když při jejich plnění bude nutno přemáhat ne jednu potíž — jsou nejvlastnějším zájmem každého pracujícího člověka v naší zemi.

Naše cesta je tedy správná, jak to znovu prokázal vývoj poslední doby. Jde teď o to, a bychom v pevně jednotě strany a lidu, při rostoucí politické i pracovní aktivitě, aby se v roce 1957

Číslo druhého 5LP z některých JZD

Do konce ledna mají být ve všech JZD vypracovány pětileté plány rozvoje na rok 1966—1969. Téměř v polovině družstev jsou již tyto plány vypracovány a jejich splnění zabezpečí podstatný vzestup zemědělské družstevní velkovýroby. V plánech je počítáno s investiční výstavbou a adaptací společných zařízení, vyšším využitím mechanizace a strojů STS, zvýšením jak rostlinné, tak živočišné výroby atd. To se samozřejmě projeví ve zvyšování životní úrovně družstevníků. Zhruba se počítá zvýšit celkový objem zemědělské výroby v okrese o 30 procent. Ke splnění tohoto cíle bude nutno do roku 1960 v nejrůznějších případech přetvořit malovýrobu na socialistickou velkovýrobu.

Ve všech JZD jsou pětileté plány vypracovány i s ohledem na podmínky každého družstva.

Záhoří

Zde na příklad dosahuje namořská výška 850 m, proto se družstevníci zaměřili hlavně na chov skotu a počítají také s další novostavbou kravina o kapacitě 140 dojnic a ovcina. Dojvit na ustájenosti dojnic se zvýší v průměru o 200 l a družstevníci počítají se splněním plánu dojivosti již v roce 1957.

Strunkovice

V plánu počítají družstevníci nadále se zvýšením živočišné výroby. Oproti roku 1955 se v roce 1960 zvýší stav skotu o 21 proc., z toho krav o 49 proc., výroba mléka o 59 proc., výroba vaječ o 39 proc. při snižování stavu slepic o 16,5 proc. Sniží se však stav prasat o 26,5 proc. a výroba vepřového masa o 27,7 proc.

V rostlinné výrobě se zvýší výnos pšenice na 1 ha o 3 q, žito o 2 q, oves o 4 q atd. V plánu se nezapomíná ani na podstatné rozšíření členské i půdní základny JZD.

Stejně tak jako v těchto JZD, i v ostatních se toto zvýšení výroby projeví samozřejmě i ve zvýšení hodnoty P.J. Na příklad v Leptáci se do roku 1960 počítá se zvýšením celkové hodnoty P.J na 33,94 Kčs, v Prachaticích na 39,94 Kčs, v Bušanovicích na 29,78 Kčs, v Chrobotech na 19,66 Kčs atd.

Ke splnění těchto vytýčených úkolů bude však třeba zvýšeného úsilí všech pracujících, protože boj za rychlý vzestup zemědělství je větší celonárodní. Veliká úloha bude při tom připadat dělnické třídě. Pomoc dělníků naší vesnici musí se projevit především prostřednictvím svých patronátů, jejichž činnost správně zaměřená má velký význam při združstevňování vesnice.

Další krok kupředu — ale pořádný!

Ze v JZD Lipovice dosahují družstevníci dobrých hospodářských výsledků, o tom mimo jiné svědčí výše P.J. její hodnota činí v roce 1956 kolem 30 Kčs. Tuto hodnotu neměla ani stavba nového kravina, který bude jedním z nejlepších na okrese. Kravina stává Pozemní stavby v celkové hodnotě 1 milion 100 tisíc Kčs. Nový kravina bude na 96 kusů dobytka a jeho dokončení má být uskutečněno v nejbližší době. Nyní se provádí vnitřní úprava kraviny, která bude hotova v roce 1957. Do té doby bude kravina

Hopodceňují krmivovou základnu

Již se setkáváme s tím, že v některých částech JZD se v létě pěstuje ze zelenou píci a na zimu se senem. Takové bezpásové krmivo pak způsobuje štědro a má za následek hladovění dobytka a jeho nižší užitkovost. Aby se takovým případům zabránilo a byl zaveden pořádek do krmení, vypracovávali se v každém JZD krmné plány a balance krmiv. Hlavní význam těchto plánů je v tom, že je pak zapříčiněno řádné přeměňování hospodářských zvířat. Hlavní podmínkou řádného přeměňování je ale zabezpečení dostatečného množství kvalitní píci.

Ze některá JZD tuto věc nepodceňují, dokazuje například v JZD Strunkovice. Tam se družstevníci na zimní období 1956—57 najistili dostatek píci a po vypracování bilance krmiv jim vychází krmné dávky na kus a den takto: sena 10,90 kg, krmné slámy 10 kg a okopanin 10,90 kg.

Strunkovičtí družstevníci vědí, co znamená pro ně dostatek krmiv pro dobytka, protože více jak dvě třetiny celkových trásek jim poskytují právě živočišné výroba. Proto, když již v létě nezapomínali na zimu, mohou dnes pravidelně zásobovat kravinou dobrou píci, jak také ukazuje náš snímek. J. S.

Stručně z okresu

● **Velary** — v tamním JZD nebyl vinou STS vytržen len napadnutím sněhu byl len zrušeno. Přívrtem proto družstevníci požadují od STS na hradu.

● **Vadkov** — již v listopadu byla dokončena generální oprava dětského útulku. Tam se družstevníkům odpadá starost o své děti v pracovní době, a družstevníci jim vítají.

● **Křišťalovice** — již od roku 1947 má tamní MNV ve správě rybník v roztone 16 l který dosud není využit. Místní občané mají za to, že by se v tomto rybníku rybně dala jen najde-li se nějaký odpovědný pracovník MNV nebo OS, který by se o využití rybníka postaral. Vždyť knuske ves ve Vodňanech, je rybníček 5 la i výkumný útvar rybně se kterým je snad možno o věci jednat.

● **Hasinec** — v minulém 5. hraničář byla uveřejněna zpráva o zranění školáka Horky při dopravní nehodě 1. ledna 1957.

3 Zlatá stezka – titulní strana

4 Vimperská pravda – titulní strana

Před výročními schůzemi hůzemi strany

...v roce 1957 ...

Zatím 85procentní účast v družstevních školách

Sklepení družstevníků probíhá letos v 28 sídlových a celkem se přihlásilo do DSP 1140 posluchačů. Průměrná účast 85 % účastníků na jednotlivých přednáškách svědčí o tom, že o školství je možný zájem. Největší účast je ve sídlových Černého, Malovic, Truskovic, Malotice, Stojice, Zábrží a Krč. Většina přednášek je zaměřena k uplatňování nové technologie, se kterou jsou v okrese bohaté zkušenosti a podstatnou měrou napomáhá k zvyšování zemědělské výroby. Dále jsou přednášky o zvyšování úrodnosti půdy, zajišťování krmivové základny i organizace práce v JZD. V měsících čerenci a březnu budou provedeny praktické příklady při školení, a to jak ve stájích, tak i na polích, aby si družstevníci osvojili inovativně poznatky přímo v praxi.

**Projednali plán třetí pětiletky
Zvýší výnosy o 4 centy**

Vedení Státního statku Protivín rozebralo směrná čísla pátiletého plánu na všechna oddělení. V plánu se počítá s postupným zvyšováním výroby podle vyvíjejících podmínek. Tak oddělení Bor má v roce 1961 dosáhnout průměrný hektarový výnos žita 26 centů a v roce 1965 již 30 centů, u pšenice z 29,98 centu na 35 centů, dovojit z 6,53 litru mléka na 7,18 litru.

V současné době probíhá na provozovněch provádění tohoto směrných čísel se všemi zaměstnanci. Zároveň jsou projednávány úkoly letošního roku, které jsou rozepsány v živočišné výrobě na jednotlivce a v rostlinné výrobě na skupiny a čety.

Zaměstnanci dávají k návrhu pátiletky své připomínky. Tak v provozovně Mirovice pracovníci poukázali na nutnost více využívat levné Mývaté píče k výkrmu prasat. K výkrmu se doposud používalo pševážně obilí, kterého bylo převezeno ze sklád v minulém roce 25 vagonů, čímž vznikali zbytečné náklady.

Do 15. ledna budou na podkladě připomínek zaměstnanců na odděleních vypracovány návrhy plánu třetí pětiletky.

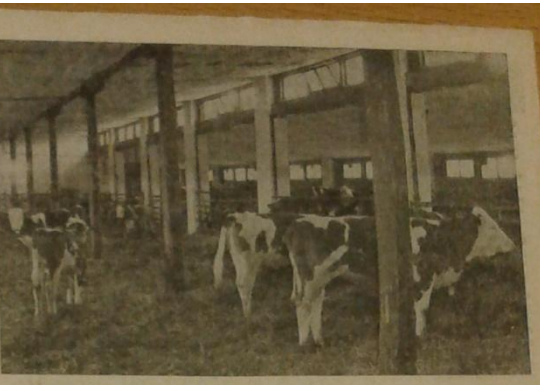

Komposty byly a budou vždy významným hnojivem na louky. Je proto třeba využít zimního období k jejich skládání, tak jak to dělají na našem snímku na Hluboké.

Sloučením dvou oddělení státního statku vytvořili velký výrobní celek

Státní statek Protivín začátkem roku sloučil oddělení Bor a Milenoviců v jedno oddělení. Tim byl vytvořen hospodářský celek o výměře 853 hektarů. Sloučením oddělení bude znamenat podstatné zlepšení výroby. Dosaž se projevovaly v rámci jednoho oddělení dojde k přesunu pracovníků tam, kde toho bude potřeba. Největší význam sloučení se projeví v živočišné výrobě. Soustředěním tuberkulózních krav do společné stáje bude umožněno v jednom stredisku zlikvidovat tuberkulózu. Dojde i k lepšímu ustájení, neboť při větším ustájení bude možno ustájit dobytek ve stájích o stejné váze a stáří, tím lépe upravit krmné dávky a zvýšit přirůstky.

V letošním roce obdělávají 31 členů jednotného zemědělského družstva v Netolicích společně záhumenky. Jednotné zemědělské družstvo provedlo rozdělení výnosů podle průměrné sklizeň na družstevnických pozemcích, přičemž náklady na práci nebyly družstevníkům počítány. Pro družstevníky měly tyto spo-

Nová technologie umožňuje odchov mladého dobytka po větší část dne ve zdravém volném prostranství. Tim se zlepšuje zdravotní stav zvířat.

V prvním týdnu letošního roku vzrostl výkup mléka o 6.691 l

Začátkem roku vzrostl v platnost nový systém výkupu mléka. V období mlékařské výroby došlo v první týdnu letošního roku ke zvýšení dotávek mléka o 6691 litrů. Je řada družstev, kde toto zvýšení je mnohem výraznější. Jsou to ta družstva, která si dobře zabezpečila krmivovou základnu.

Ve Střpi v minulém roce včetně mléka ze záhumenek došli za tuto dobu 927 litrů mléka, letos 1394 litrů mléka, v Radomilicích loni 2235 litrů a letos 2903 litrů mléka. V obou JZD se při tom zvýšila průměrná tučnost dodávaného mléka.

Na druhé straně jsou ještě družstva, kde ke zvýšení produkce mléka dosáhli nedošlo. Zde bude potřeba hledat příčiny a doocit už od počátku roku dobré plnění dotávek, více využívat výhod nového systému výkupu a nových výkupních cen. Vzdát cca 1,80 Kčs za litr mléka o tučnosti 3,6 % je jisté pro družstva výhodná a pomůže k podstatnému zvýšení jejich příjmů.

Zaměstnanci MOTORU pomohli při inventarizaci v JZD

Zaměstnanci Motoru pomohli při špičkových pracích v JZD Křelovic a Křelovic, kde odpracovali po patnácti týdnech. Dále tímto družstvům opravili stroje a zařízení. Nyní pomohli pracovníci Motoru i při generalní inventarizaci. S Koreš spolu se soustředěním pomohli v minulém roce při podchycení veškerého strojního zařízení a odborné porady, které stroje družstvo potřebuje ke svému provozu. Dále pomohli i při očišťování těchto strojů. V Křelovicích pomáhal družstevníkům souduch Josef Chán, který pomáhal v číselném označení jednotlivých strojů a v písemném zpracování výsledků inventarizace.

Připravují bohatou sklizeň zeleniny

Pracovníci zahrady Státního statku v Milenovicích již zaslali první semena, aby připravili bohatou sklizeň rané zeleniny. Mají tak ve sklínkách 45 000 sadeníc salátu, který se bude sklízet v měsíci březnu. 1000 sadenic papriky vydá mladé papriky na náš trh již v květnu, 1500 rajskeých jablíček umožní uspokojit naši potřebu zelené zeleniny. Dále Milenoviči začali 400 sadenic okurek. Po pěkných výsledcích v minulém roce připravují milenoviči zeleninářské pečlivě bohatou sklizeň i v letošním roce.

První bilance hotovy

První bilance družstevnických výkupu a nových výkupních cen. Vzdát cca 1,80 Kčs za litr mléka o tučnosti 3,6 % je jisté pro družstva výhodná a pomůže k podstatnému zvýšení jejich příjmů.

Nové autobusové linky

Od 3. ledna je zahájena doprava na nové autobusové linky Vodňany—Nákl—Velice—Olešník—Zábrží—Mýdlavý a Zlín. Rozšíření této dopravy došlo zejména na železniční zastávkách Mýdlavý, Zlín a Velice. Družstva dostaly navíc 12 % nadhodnotěných fondů. V Lidmovicích dávají do sociálního fondu o deset tisíc korun víc než původně plánovali.

Slučují se družstevníci pro společné záhumenky

lečné záhumenky značnou výhodu, odpadly starosti ze shánění potaha, nemuseli se loupit v nešlách a po večerech Tyto výhody společných záhumenek vedly k tomu, že dalších šestnáct družstevníků se rozhodlo pro společné záhumenky.

Vzdutný odchov telat na farmě Voškové duží. I v zimě poskyt chovatel telátka na krátký čas do výběhu.

6 Prachatické noviny – titulní strana

Číslo 1.
LIST ČSL. NÁRODNÍHO VÝBORU

PRACHATICKÉ NOVINY

**Občané Českoslovenští.
Jsme svobodní!**

... sedmiletém strádání v útisku a bezpráví naděšila chvíle našeho osvobození. Naši dosavadní utlačovatelé, nedbající zákona božího ani zákonů lidských, uvrhli nás národ v podstatě své světové války bezuzdným násilím a barbarskými zločiny vyvolali pohoršení celého světa. Bezuzdným násilím a barbarskými zločiny Hitlerova tyranu se svých beder Hitlerova třetí říše leží v troskách, krvi a železem smazána naše poroba, před námi povstává nová doba.

Náš milovaný vlast
Republika Československá
slavi své vzkříšení
slavným vítězstvím spojeneckým armádám včetně našich chrabřících národních bojovníků patří náš neskonaleý dík. Zdravíme z tohoto starobylého českého města našeho milovaného
presidenta Dr. Eduarda Beneše,
naši československou vládu
a prosíme Boha, aby této osvobozené vlasti dopřál šťastné a slavné budoucnosti
a na přímluvu sv. Václava nedal zahynouti nám ni budoucím.

Náš prezident Dr. Beneš
opět v Praze.

Ve čtvrtek 10. května 1945 v odpoledních hodinách oznámil svobodný čsl. rozhlas z Prahy, že přijel do Prahy náš prezident Dr. Beneš se svojí vládou.

Vrátil se veliký bojovník za obnovu naší drabé republiky, vrátil se hrdina tisícokrát posmíváný a zesměšňovaný gebelsovskou propagandou a prohlášený zrádce Moravcem za nepřitele českého národa. Nic nepomohly tyto lživé a hanebné urážky kvízinka Moravce, který prohlašoval, že Dr. Beneš se nikdy do Prahy nevrátí. Dr. Beneš se vrátil, ale zkrachovaný strateg a žvanivý politik - jasnovidec, zbaběle zalezl, nebo někde zmizel pod ochranou nacistických bajonetů.

President Beneš je v Praze! Ano - vrátil se hrdý a nezlomený do staroslavné matičky Prahy. Po sedmi letech neúnavné práce za naše osvobození z nacistické poroby v cizině, stanul na pražském hradě bez slavného vítání.

Z pražského rozhlasu zaslechli jsme pouze stručná oznámení jeho příjezdu a velebné zvuky naší krásné národní hymny - poprvé ve svobodné Praze.

Nový starosta města Prachatic V. Pilát.

Po sedmiletém nacistickém běhnutí na prachatické radnici přešla opět vláda věcí našeho starobylého Prachaticem do českých rukou.

9. května 1945, v odpoledních hodinách, kanceláři německého okresního hejtmána, přítomnosti všech vedoucích úředníků landwehry, sesadil generál partyzánů Sucharda dosavadního starostu města a nacistického zločince Watzlawicka a na jeho místo jmenoval členem čsl. vlády předsedu Místního národního výboru Václava Pilát, obchodníka prachaticích.

Generál Sucharda na schody okresního úřadu, kde promluvil stručně slovy, která tryskala ze srdce, k místnímu obyvatelstvu, kterému oznámil osvobození města z německého jha a představení nového starostu. Přítomní s upřímným jásotem a se slzami v očích přijali tuto radostnou zprávu.

Nově jmenovaný starosta Václav Pilát poděkoval panu generálovi a slíbil mu, že svědomitě a spravedlivě chce vésti správu města a prosil, aby veškeré české obyvatelstvo mu napomáhalo při znovuzrození českých Prachatic. Provoval slávu našemu milovanému prezidentu Dr. Eduardu Benešovi, k čemuž se shromáždění nadšeně připojilo.

Rozvinutím čsl. státní vlajky a zazpíváním státní hymny byla ukončena tato historická událost českých Prachatic.

7 Mladý budovatel – titulní strana

